

Udskriftsdato: 21. december 2025

BEK nr 758 af 29/05/2020 (Historisk)

Bekendtgørelse om undervisningsplan for køreuddannelsen til almindelig bil med stort påhængskøretøj (kategori B/E)

Ministerium: Transportministeriet

Journalnummer: Transport- og Boligmin.,
Færdselsstyrelsen, j.nr. TS2100201-00043

Senere ændringer til forskriften

BEK nr 1150 af 26/09/2025

Bekendtgørelse om undervisningsplan for køreuddannelsen til almindelig bil med stort påhængskøretøj (kategori B/E)

I medfør af § 56, stk. 5, 1. pkt., og § 64, stk. 5, 1. pkt., i færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018, fastsættes efter bemyndigelse i henhold til § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1520 af 13. december 2019 om Færdselsstyrelsens opgaver, beføjelser og klageadgang:

§ 1. Undervisning af elever med henblik på erhvervelse af kørekort til kategori B/E skal foregå i overensstemmelse med undervisningsplanen for køreuddannelsen til almindelig bil med stort påhængskøretøj, der er optaget som bilag til denne bekendtgørelse. Tilsvarende gælder elever, der ønsker kørekort til at kunne føre vogntog bestående af en almindelig bil og et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på over 750 kg, hvor vogntogets samlede tilladte totalvægt overstiger 3.500 kg, men ikke 4.250 kg (B+).

§ 2. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juli 2020.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 1293 af 27. november 2017 om undervisningsplan for køreuddannelsen til almindelig bil med stort påhængskøretøj (kategori B/E) ophæves.

Stk. 3. Elever, der har påbegyndt køreuddannelsen før den 1. juli 2020, kan afslutte uddannelsen og aflægge køreprøve efter de hidtil gældende regler frem til udgangen af december 2020.

Færdselsstyrelsen , den 29. maj 2020

JESPER HØGH BACH

/ Ove Rasmussen

Indholdsfortegnelse

0. INDLEDNING

0.1 Systematikken i undervisningsplanen

0.2 Præstationskravenes anvendelse

1. PÅHÆNGSKØRETØJETS INDRETNING, UDSYR OG DOKUMENTER MV.

1.1 Styreapparatet

1.2 Bremses

1.2.1 Driftsbremses

1.2.2 Nødbremse

1.2.3 Parkeringsbremses

1.2.4 Supplerende bremses

1.2.5 Kontrol af bremses

1.2.6 Lovbestemmelser i øvrigt om bremses

1.3 El-anlæg, lygtes, reflekser mv.

1.3.1 El-anlæggets funktion, lygtes og reflekser

1.4 Bærende dele

1.4.1 Bærende deles funktion mv.

1.5 Motor, transmission samt energi- og miljørigtig kørsel

1.5.1 Energi- og miljørigtig kørsel

1.6 Karrosseri og opbygning mv.

1.6.1 Karrosseri, opbygning og dets fastgørelse

1.6.2 Tilkoblingsanordningen

1.7 Indre indretning, udsyn og særligt udstyr

1.8 Kontrolapparat (fartskriver)

1.8.1 Kontrolapparatets (fartskriverens) funktion

1.9 Vogntogets sammenkobling og dokumenter

1.9.1 Sammenkobling

1.9.2 Registrerings- og koblingsattest

1.10 Særlige køretøjer

1.10.1 Ikke-registreringspligtige påhængskøretøjer

1.11 Bilens betjeningsudstyr

1.11.1 Betjeningsudstyr

2. INDLEDENDE ØVELSER PÅ VEJ

2.1 Forberedelse til kørsel

2.1.1 Eftersyn, indstilling mv.

2.2 Vogntogs spejle

2.2.1 Særlige forhold

2.2.2 Indstilling af spejle

2.2.3 Anvendelse af spejle

2.3 Igangsætning og standsning ved kørebanekant

2.3.1 Start, gearbetjening, igangsætning og bremsning

2.4 Højresving om hjørner

2.4.1 Færdigheder ved svingning

2.5 Baglænskørsel med målbremssning

2.5.1 Orientering og bedømmelse af vogntogets længde

3. KØRETØJERS MANØVREEGENSKABER

3.1 Manøvreegenskaber mv.

3.1.1 Generelt om forskellige køretøjers manøvreegenskaber mv.

4. TRAFIKANTADFÆRD

4.1 Trafikantadfærd mv.

4.1.1 Opfattelse, reaktion, syn, helbred, andre trafikanter samt adfærd og holdninger mv.

5. VEJFORHOLD

5.1 Vejforhold mv.

5.1.1 Risikoforhold og vejenes sikkerhedsmæssige udformning mv.

6. GRUNDREGLER FOR KØRSEL MED VOGNTOG, HERUNDER DIMENSIONER, VÆGT, BELÆSNING MV.

6.1 Anvisninger for færdslen

6.1.1 Færdselslovens gyldighed

6.1.2 Anvisninger for kørslen

6.1.3 Kørekortkategori og førerret

6.2 Dimensioner og gods samt særlige forhold mv.

6.2.1 Vogntogets bredde

6.2.2 Vogntogets længde

6.2.3 Vogntogets højde

6.2.4 Vogntogets vægt

6.2.5 Gods

6.2.6 Signalgivning, tegngivning og brug af lys

6.2.7 Motorstop og slæbning mv.

6.2.8 Færdselsulykke

6.2.9 Forsikringspligt

6.2.10 Overladelse af køretøj til andre

6.3 Køre- og hviletidsbestemmelser samt anvendelsen af kontrolapparatet

6.3.1 Køre- og hviletidsbestemmelserne mv.

6.3.2 Anvendelse af kontrolapparatet

6.4 Godstransport mv.

6.4.1 Vejkort

6.4.2 Godskørsel for fremmed regning og firmakørsel

7. UDVIDEDE ØVELSER PÅ VEJ

7.1 Igangsætning og standsning ved kørebanekant

7.1.2 Kendskab til risikoforhold

7.1.3 Orienteringsfærdigheder

7.1.4-7.1.5 Manørefærdigheder og lovbestemmelser i øvrigt

7.2 Placering under ligeudkørsel

7.2.3-7.2.4 Orienterings- og manørefærdigheder

7.3 Hastighed under ligeudkørsel

7.3.1 Kendskab til ulykker

7.3.2-7.3.3 Kendskab risikoforhold og orienteringsfærdigheder

7.3.4 Manørefærdigheder

7.3.5 Lovbestemmelser i øvrigt

- 7.4 Vognbaneskift og sammenfletning
 - 7.4.3-7.4.4 Orienterings- og manørefærdigheder
- 7.5 Vending og baglænskørsel
 - 7.5.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.5.3-7.5.4 Orienterings- og manørefærdigheder
 - 7.5.5 Lovbestemmelser i øvrigt
- 7.6 Kørsel forbi holdende køretøjer og gående mv.
 - 7.6.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.6.3-7.6.4 Orienterings- og manørefærdigheder
- 7.7 Møde
 - 7.7.1 Kendskab til ulykker
 - 7.7.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.7.3 Orienteringsfærdigheder
 - 7.7.4 Manørefærdigheder
- 7.8 Kørsel foran eller efter andre
 - 7.8.1 Kendskab til ulykker
 - 7.8.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.8.3 Orienteringsfærdigheder
 - 7.8.4 Manørefærdigheder
- 7.9 Overhaling
 - 7.9.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.9.3 Orienteringsfærdigheder
 - 7.9.4-7.9.5 Manørefærdigheder og lovbestemmelser i øvrigt
- 7.10 Kørsel i trafiksanererede områder
 - 7.10.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.10.3 Orienteringsfærdigheder
 - 7.10.4 Manørefærdigheder
- 7.11 Fremkørsel mod kryds
 - 7.11.3-7.11.4 Orienterings- og manørefærdigheder
- 7.12 Ligeudkørsel i kryds

- 7.12.1 Kendskab til ulykker
- 7.12.2-7.12.4 Kendskab til risikoforhold, orienterings- og manørefærdigheder
- 7.13 Højresving i kryds
 - 7.13.1 Kendskab til ulykker
 - 7.13.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.13.3-7.13.4 Orienterings- og manørefærdigheder
- 7.14 Venstresving i kryds
 - 7.14.1 Kendskab til ulykker
 - 7.14.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.14.3-7.14.4 Orienterings- og manørefærdigheder
- 7.15 Kørsel i rundkørsel
 - 7.15.2 Kendskab til risikoforhold
 - 7.15.3 Orienteringsfærdigheder
 - 7.15.4 Manørefærdigheder
- 7.16 Kørsel på motorvej
 - 7.16.1 Kendskab til ulykker
 - 7.16.2-7.16.6 Kendskab til risikoforhold, orienterings- og manørefærdigheder, lovbestemmelser i øvrigt samt kørsel på motortrafikvej
- 7.17 Kørsel ved siden af andre
 - 7.17.2-7.17.4 Kendskab til risikoforhold, orienterings- og manørefærdigheder
- 7.18 Standsning og parkering
 - 7.18.3 Orienteringsfærdigheder
 - 7.18.4 Manørefærdigheder
 - 7.18.5 Lovbestemmelser i øvrigt
- 7.20 Kørsel i tunnel
- 7.21 Kørsel ved letbane

8. SÆRLIGE RISIKOFORHOLD I TRAFIKKEN

- 8.1 Særlige risikoforhold mv.
 - 8.1.1 Alkohol, bevidsthedspåvirkende stoffer, høj hastighed og manglende brug af brug af sikkerhedssele
- 8.2 Egne holdninger og adfærd mv.

8.2.1 Opmærksomhed, adfærd over for andre og egne kørselskompetencer

9. MANØVRER PÅ KØRETEKNISK ANLÆG

10. FORBEREDELSE TIL KØREPRØVE

10.1 Betingelser for at få kørekort

10.1.1 Køreundervisning

10.1.2 Indstilling til køreprøve

10.2 Køreprøvens gennemførelse

10.2.1 Krav ved køreprøven

10.2.2 Teoriprøven

10.2.3 Den praktiske prøve

10.3 Lovbestemmelser i øvrigt om kørekort

10.3.1 Kørekortets gyldighed

10.3.2 Inddragelse og generhvervelse af kørekort

0. INDLEDNING

Det overordnede mål for køreuddannelsen til kategori B/E er:

- 1) at give eleverne indsigt i og forståelse for de farer og vanskeligheder, de som førere af vogntog møder i færdslen, samt give dem viden om de færdselsregler og andre lovbestemmelser, der har betydning i denne forbindelse,
- 2) at give eleverne en sådan viden om vogntog og deres betjening, at de kan konstatere opståede mangler af betydning for sikkerheden og miljøet,
- 3) at give eleverne færdighed i at bedømme færdslen kritisk og føre vogntog uden fare for sig selv og andre og
- 4) at give eleverne viden om og færdighed i energi- og miljørigtig kørsel under hensyntagen til sikker kørsel.

0.1 Systematikken i undervisningsplanen

Køreuddannelsen til almindelig bil med stort påhængskøretøj (kørekort til B+ og kategori B/E) skal i øvrigt opfattes som en overbygning på køreuddannelsen til kategori B. Derfor må undervisningen til kategori E først påbegyndes, når grundlaget er i orden, dvs. når eleven har erhvervet kørekort til kategori B. Kørelæreren skal dog ved repetition af lærestoffet sikre sig, at eleven fortsat er i besiddelse af de grundlæggende kundskaber og færdigheder i det omfang, de har betydning for kørsel med stort påhængskøretøj, således som det fremgår af bemærkningerne til delmålene.

Denne undervisningsplan, der anvendes både til B+ og kategori B/E, indeholder en nærmere specificering af uddannelsesmålene opdelt i hovedafsnit og underafsnit.

Hvert hovedafsnit indledes med en kort beskrivelse af undervisningens formål. Derefter følger en opdeling i underafsnit med angivelse af hovedmål og detaljerede delmål. Delmålene udgør de egentlige retningslinjer for såvel undervisningen som bedømmelse ved køreprøven, idet de nøjere klarlægger, hvad eleven skal vide og kunne efter endt undervisning. Til hvert delmål er knyttet et præstationskrav.

I køreuddannelsen og ved køreprøven anvendes følgende præstationskrav:

- 1) have kendskab til; det vil sige, at eleven skal være så vidt orienteret om et emne, at det ikke er ukendt for eleven, eller at det kan understøtte og lette forståelsen af en efterfølgende mere målrettet og grundigere undervisning,
- 2) udpege; det vil sige, at eleven i praksis skal kunne lokalisere bestemte køretøjsdele, herunder betjeningsudstyr,
- 3) aflæse og forstå betydningen af; det vil sige, at eleven i praksis skal kunne anvende instrumenter og kontrolløys i køretøjet, forstå betydningen af disse og reagere i nødvendigt omfang,
- 4) kontrollere; det vil sige, at eleven uden brug af værktøj i praksis skal kunne undersøge og tage stilling til, om de i de pågældende kontrolafsnit anførte krav til køretøjet er opfyldt, herunder kunne forklare, hvordan kontrollen udføres,

5) angive årsager til, indhold eller betydning af; det vil sige, at eleven skal kunne finde de korrekte svar blandt flere mulige på spørgsmål om vejafmærkning, indholdet af en lovbestemmelse og lignende samt andre forhold af væsentlig betydning,

6) beherske orienterings- og manøvre-færdigheder samt andre færdigheder; det vil sige, at eleven i praksis skal kunne orientere sig kritisk, håndtere køretøjets betjeningsudstyr korrekt, udføre manøvrer fejlfrit samt udføre andre færdigheder korrekt,

7) opfatte og bedømme; det vil sige, at eleven skal kunne bemærke bestemte forhold i en færdselssituation eller på billeder, forstå forholdets betydning, og hvordan man reagerer herpå, eller finde de korrekte svar blandt flere mulige på spørgsmål om de pågældende forhold,

8) genkende; det vil sige, at eleven i praksis skal kunne genkende betydningen af anvisninger for færdslen og efterleve betydningen af disse,

9) reagere hensigtsmæssigt; det vil sige, at eleven i praksis skal kunne føre køretøjet og ændre hastighed, placering eller kørselsretning i overensstemmelse med færdselsreglerne, hensynet til sikkerheden og trafikafviklingen,

10) ved øvelse opnå erfaring om; det vil sige, at eleven under kørsel alene i køretøjet på køreteknisk anlæg får lejlighed til at konstatere køretøjets reaktioner under udførelse af bestemte manøvrer,

11) opnå nogen færdighed i; det vil sige, at eleven under kørsel alene i køretøjet på køreteknisk anlæg skal kunne betjene køretøjet korrekt, uden at manøvren som helhed kræves fejlfrit udført og

12) ved øvelse opnå færdighed i; det vil sige, at eleven under kørsel alene i køretøjet på køreteknisk anlæg skal kunne udføre manøvrer korrekt.

I delmålsbeskrivelserne kan præstationskravene kombineres eller anvendes delvist. Fx er der i præstationskravet »genkende og angive betydningen af« anvendt beskrivelser fra to præstationskrav.

Der afholdes ikke teori-prøve ved køreprøven til kategori B/E og B+, men eleven skal dog i køreskolen ved evaluerende prøver i det teoretiske stof dokumentere kendskab til de teoretiske emner.

Ved teoretiske emner skal eleven ud fra situationer på billeder kunne »angive betydningen af« fx vejafmærkninger ved at finde de korrekte svar blandt flere mulige. Præstationskravet »angive årsager til, indhold eller betydning af« anvendes ved denne prøve.

Præstationskravet »angive årsager til, indhold eller betydning af« anvendes normalt ved teori-prøven, men anvendes tillige i denne undervisningsplan for at højne læringsniveauet, uanset at der ikke indgår en teori-prøve til kategori B/E og B+.

Ved den praktiske prøve skal eleven i en færdselssituation kunne »genkende« fx vejafmærkning og efterleve betydningen af disse. Præstationskravet »genkende« anvendes ved den praktiske prøve.

Der er ved målbeskrivelserne ikke skelnet skarpt mellem teoretisk og praktisk undervisning. Dette skyldes hensynet til, at teoretisk og praktisk undervisning skal integreres i størst muligt omfang, og at kørelæreren derfor stilles mere frit i valget af undervisningsmetode og undervisningssituation.

En skarp skelnen mellem teori og praksis er i øvrigt mindre hensigtsmæssig, idet megen praktisk undervisning, dvs. undervisning i praktiske færdigheder, udmærket kan indlæres i et teorilokale med de rette hjælpemidler, og en del teoriundervisning, dvs. undervisning i teoretiske emner, med fordel kan formidles under praktiske øvelser i færdslen.

0.2 Præstationskravenes anvendelse

I teoriundervisningen anvendes følgende præstationskrav:

- 1) have kendskab til,
- 2) angive årsager til, indhold eller betydning af og
- 3) opfatte og bedømme.

I den praktiske undervisning anvendes følgende præstationskrav:

- 4) udpege,
- 5) aflæse og forstå betydningen af,
- 6) kontrollere,
- 7) beherske orienterings- og manørefærdigheder samt andre færdigheder,
- 8) opfatte og bedømme,
- 9) genkende,
- 10) reagere hensigtsmæssigt,
- 11) ved øvelse opnå erfaring om,
- 12) opnå nogen færdighed i og
- 13) ved øvelse opnå færdighed i.

Ved den evaluerende prøve i teoretiske emner anvendes følgende præstationskrav:

- 14) angive årsager til, indhold eller betydning af og
- 15) opfatte og bedømme.

Ved den praktiske prøve anvendes følgende præstationskrav:

- 16) kontrollere,
- 17) udpege,
- 18) aflæse og forstå betydningen af,
- 19) beherske orienterings- og manørefærdigheder samt andre færdigheder,
- 20) opfatte og bedømme,
- 21) genkende og
- 22) reagere hensigtsmæssigt.

Definitioner

Eleven skal have kendskab til følgende definitioner:

23) Et påhængskøretøj er et køretøj, der efter sin indretning er bestemt til at blive trukket af et andet køretøj.

24) Påhængskøretøjer inddeles i:

a) Påhængsvogn, der hovedsagelig er indrettet til befordring af personer eller gods.

b) Sættevogn, der hovedsagelig er indrettet til befordring af personer eller gods, og som kobles til det trækkende køretøj således, at køretøjet og/eller dets last delvist hviler på det trækkende køretøj.

c) Påhængsredskab (registreringspligtig), der er et andet påhængskøretøj end påhængsvogn og sættevogn, fx en campingvogn.

25) Et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på over 750 kg anses her som et stort påhængskøretøj.

26) En bil med tilkoblet påhængskøretøj kaldes et vogntog.

Et påhængskøretøj kan efter særlige regler sammenkobles med et trækkende køretøj på følgende måder:

27) Fast kombination.

28) Variabel kombination.

29) Synsfri sammenkobling.

Afsnittene for almindelig bil med stort påhængskøretøj omhandler påhængskøretøjer på ikke over 3.500 kg tilladt totalvægt.

Om den nærmere planlægning og gennemførelse af undervisningen, herunder valg af hjælpemidler, henvises til lærervejledningen til undervisningsplanen.

Øvelseskørsel (dvs. indledende øvelser på vej og udvidede øvelser på vej) samt praktisk prøve skal gennemføres i en personbil med tilkoblet påhængskøretøj. Vogntoget skal opfylde bestemmelserne for køretøjer til kategori B/E og B+, som anført i kørekortbekendtgørelsen med tilhørende bilag.

Om de nærmere retningslinjer for køreprøven henvises til kørekortbekendtgørelsen med tilhørende bilag.

1. PÅHÆNGSKØRETØJETS INDRETNING, UDSKYR OG DOKUMENTER MV.

Formålet med undervisningen er at give eleven en sådan viden om påhængskøretøjets indretning, udstyr og dokumenter samt en sådan forståelse af påhængskøretøjets funktioner, at det letter indlæringen af en korrekt og skånsom behandling af påhængskøretøjet/vogntoget og en sikker udførelse af de forskellige manøvrer.

Undervisningen har desuden til formål at gøre eleven bekendt med de vigtigste lovbestemmelser om påhængskøretøjets udstyr, således at eleven selv kan konstatere og tage stilling til mangler eller fejl, der har betydning for færdselssikkerheden. Eleven skal endvidere have en sådan forståelse af de tegn på fejl og mangler, der røber sig gennem vogntogets kontrolsystemer, funktioner og reaktioner, at eleven kan afgøre, om den igangværende eller påtænkte kørsel med vogntoget er lovlig og forsvarlig.

Det skal i øvrigt fremhæves i undervisningen, at de i delmålene anførte fremgangsmåder for kontrol og afprøvning af udstyr ikke er udtømmende eller dækkende for alle tænkelige systemer, og at eleven må være opmærksom på stadige ændringer af påhængskøretøjets indretning samt af lovbestemmelserne.

Undervisningen skal give eleverne en sådan viden om vogntoget og dets betjening, at de kan konstatere forhold af betydning for sikkerheden og miljøet.

Undervisningen har endelig til formål at gøre eleven bekendt med lovbestemmelser om de vigtigste administrative dokumenter i forbindelse med vogntogets benyttelse.

1.1 Styreapparatet

Da styreapparatet sædvanligvis ikke forefindes på påhængskøretøjer til kategori B, indeholder afsnittet ikke hoved- og delmål.

1.2 Bremses

Hovedmål

Eleven skal lære om bremsernes funktion og om tegn på fejl, der har betydning for færdselssikkerheden.

Eleven skal endvidere kunne konstatere, om lovkrav til bremserne er opfyldt samt kunne de vigtigste lovbestemmelser om bremserne.

Delmål

1.2.1 Driftsbremser

Eleven skal have kendskab til bremsesystemet og dets funktion:

- 1) Driftsbremsen på påhængskøretøj til en almindelig bil er normalt en påløbsbremse.
- 2) Påløbsbremsen aktiveres ved, at påhængskøretøjet presses frem mod bilen, når denne bremser. Jo kraftigere bilen bremser, des kraftigere presser påhængskøretøjet mod bilen (påløbskraften), og des kraftigere bremser påhængskøretøjet.
- 3) Ved bakning på ujævn vej eller op ad bakke kan trykket mod påhængskøretøjet blive så stort, at bremsen aktiveres.

4) Påløbskraften overføres til hjulbremserne via stødstangen i påløbsarrangementet, bremsestænger og bremsekabler. Jo større påløbskraften er, des længere trykkes stødstangen tilbage, og dermed opstår større bremsekraft.

5) Påløbsarrangementet er normalt forsynet med en dæmperanordning, der dæmper stødstangens bevægelse.

6) Stødstangen har en begrænset vandring (slaglængde). Hvis stødstangen kan trykkes i bundstilling, vil bremsekraften aftage væsentligt og til sidst helt ophøre.

7) Driftsbremsen kan også bestå af et system, der er tilsluttet den trækkende bils driftsbremse, og hvor påhængskøretøjets bremses aktiveres enten via elektriske signaler eller et særligt hydraulisk system.

1.2.2 Nødbremse

Der er ikke krav om nødbremse på påhængskøretøjer.

1.2.3 Parkeringsbremses

Eleven skal have kendskab til følgende funktioner:

1) Parkeringsbremsen virker på hjulbremserne gennem særlige mekaniske forbindelser (wirer eller stænger).

1.2.4 Supplerende bremses

Der er sædvanligvis ikke supplerende bremses på påhængskøretøjer til kategori B.

1.2.5 Kontrol af bremses

Eleven skal kunne kontrollere, om følgende forhold ved bremsesne er opfyldt:

1) Stødstangen må ikke kunne trykkes til bundstilling. Dette kontrolleres ved at køre langsomt frem, foretage en almindelig opbremsning og fastholde bremsestillingen ved at aktivere bilens parkeringsbremse. Ved denne manøvre skal der som hovedregel fortsat være afstand mellem koblingshovedet og den faste del af påløbsdelen (hvilket fx konstateres ved at klemme beskyttelsesbælgen sammen og føle, om den nævnte afstand er til stede).

2) Bremsesystemet skal have tilstrækkelig virkning. Dette kontrolleres ved at forsøge at trække påhængskøretøjet, mens parkeringsbremsen er fuldt aktiveret.

3) Wirer, bremsestænger og lignende skal være sikrede og ubeskadigede.

4) Eventuel hydraulisk bremsekraftoverføring skal være tæt.

5) Parkeringsbremsens betjeningsgreb skal kunne aktiveres let og skal kunne fastholdes i aktiveret stilling.

Tegn på fejl ved bremses

Eleven skal have kendskab til følgende tegn på fejl ved bremsesne:

6) For lang vandring i stødstangen kan skyldes manglende justering af hjulbremserne.

7) Hvis påhængskøretøjet støder til bilen under opbremsning, kan det være tegn på, at bremsesne ikke virker.

8) Hvis påhængskøretøjets bremses »hugger«, kan det være tegn på fejl i dæmperen.

1.2.6 Lovbestemmelser i øvrigt om bremses

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold:

- 1) Påhængskøretøjet skal være forsynet med driftsbremse og parkeringsbremse. Mindre påhængskøretøjer kan dog være uden bremses.
- 2) Driftsbremsen skal virke på alle hjul og kunne bremse påhængskøretøjet sikkert, hurtigt og virksomt ved alle hastigheder og belastninger.
- 3) Driftsbremsen skal være således indrettet, at påhængskøretøjet automatisk bremses i tilfælde af brud på tilkoblingsanordningen mellem bil og påhængskøretøj. Dette sker sædvanligvis ved hjælp af en kæde eller wire mellem bil og påhængskøretøj (sikkerhedskæde/sprængwire). Sikkerhedskæde/sprængwiren skal være fastgjort til den ikkeaftagelige del af tilkoblingsanordningen.
- 4) På én-akslet påhængskøretøj med tilladt totalvægt på højst 1.500 kg kræves dog ikke, at sikkerhedskæde/sprængwiren kan aktivere bremsesne. På påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på højst 750 kg, der ikke er forsynet med bremses, kræves ingen sikkerhedskæde/sprængwire.
- 5) Driftsbremsen skal kunne aktiveres ved normal afbremsning af det trækkende køretøj.
- 6) Parkeringsbremsen på påhængskøretøjet skal kunne holde dette standset på hældende vej (18 %) og skal kunne blive stående tilspændt.
- 7) Parkeringsbremsen på bilen skal kunne holde vogntoget standset på hældende vej (12 %) og skal kunne blive stående tilspændt.

1.3 El-anlæg, lygter, reflekser mv.

Hovedmål

Eleven skal lære om det elektriske anlægs funktion.

Eleven skal endvidere kunne konstatere, om lovkrav til lygter, reflekser mv. er opfyldt, samt kunne de vigtigste lovbestemmelser om el-anlæg, lygter og reflekser.

Delmål

1.3.1 El-anlæggets funktion, lygter og reflekser

Eleven skal have kendskab til følgende forhold:

- 1) Lygterne på et påhængskøretøj skal være elektrisk forbundet til de tilsvarende lygter på bilen.

Lovbestemmelser om påbudte lygter og reflekser

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold vedrørende påbudte lygter og reflekser:

- 2) Et påhængskøretøj må kun være forsynet med påbudte og tilladte lygter og reflekser.
- 3) De påbudte lygter og reflekser omfatter:
 - a) to lygter med positionslys, såfremt påhængskøretøjets bredde overstiger 1,6 m,

- b) to lygter med baglys,
 - c) to lygter med stoplys,
 - d) to blinklygter bagpå,
 - e) mindst én nummerpladelygte,
 - f) to godkendte og mærkede hvide fremadvendende reflekser og
 - g) to godkendte og mærkede røde bagudvendende trekantede reflekser anbragt med spidsen opad.
- 4) På påhængskøretøjer, der er bredere end 2,1 m, skal der desuden være to fremadrettede og to bagudrettede markeringslygter med henholdsvis hvidt og rødt lys, der tydeligt kan ses i 300 m's afstand uden at blænde.
- 5) Positionslyset skal være hvidt og skal tydeligt kunne ses i mindst 300 m's afstand uden at blænde.
- 6) Baglygterne skal have rødt lys, der tydeligt kan ses i mindst 300 m's afstand uden at blænde.
- 7) Påhængskøretøjer skal være forsynet med godkendte og mærkede gule sidereflekser, og såfremt påhængskøretøjets totallængde er længere end 6 m, også gule sidemarkeringslygter, der er fordelt på påhængskøretøjets sider.
- 8) Sidemarkeringslygterne skal tydeligt kunne ses i mindst 300 m's afstand uden at blænde.
- 9) Nummerpladelygter skal belyse nummerpladen, så den tydeligt kan læses i mindst 20 m's afstand.
- 10) Ikke-registreringspligtigt påhængsredskab skal være forsynet med afmærkning for langsomtkørende køretøj (rød trekant).

Lovbestemmelser om tilladte lygter og reflekser

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelse:

11) De tilladte lygter og reflekser omfatter:

a) baklygter, arbejdslygter, ekstra baglygter, ekstra fremadrettede og bagudrettede markeringslygter (såfremt påhængskøretøjets bredde er mindst 1,8 m), ekstra sidemarkeringslygter, tågebaglygter, sideblinklygter, forblinklygter, ekstra bagblinklygter, ekstra stoplygter, havariblink og ekstra reflekser.

Kontrol af påbudte lygter mv.

Eleven skal kunne kontrollere, om følgende forhold ved påbudte lygter og reflekser er opfyldt:

- 12) Alle lygter og reflekser skal være hele og rene, og alle lygter skal kunne lyse.
- 13) Stoplygterne skal give væsentligt kraftigere lys end baglygterne.
- 14) Blinklygterne skal blinke med gult lys, der tydeligt kan ses i sollys.
- 15) Nummerpladelygter skal have hvidt lys, der kan belyse nummerpladen.
- 16) Lygter i et lygtepar skal have ens farve og lysstyrke.
- 17) Bagudvendende reflekser skal være trekantede og anbragt med spidsen opad.

Tegn på fejl ved lygter

Eleven skal have kendskab til følgende tegn på fejl ved lygterne:

- 18) Lygter, der ikke virker eller virker forkert, kan skyldes fejl (dårlig forbindelse) i elstikket imellem bil og påhængskøretøj.
- 19) Hvis blinklygterne blinker væsentligt hurtigere end sædvanligt, er det normalt tegn på, at en eller flere blinklygter ikke virker.
- 20) Alle lygter og reflekser skal være hele og rene, og alle lygter skal kunne lyse.

1.4 Bærende dele

Hovedmål

Eleven skal lære om de bærende deles funktion og om tegn på fejl, der har betydning for færdselssikkerheden.

Eleven skal endvidere kunne konstatere, om lovkrav til de bærende dele er opfyldt, samt kunne de vigtigste lovbestemmelser om bærende dele.

Delmål

1.4.1 Bærende deles funktion mv.

Eleven skal have kendskab til følgende forhold og funktioner:

- 1) Påhængskøretøjets bærende dele omfatter følgende:
 - a) chassis/selvbærende konstruktioner,
 - b) hjulophæng, kan bestå af aksler/bogier, fjederkonsoller, fjederbolte, lasker, fjedre og støddæmpere, og
 - c) hjul, som består af hjullejer, fælge og dæk.
- 2) Påhængskøretøjets vægt overføres til vejen gennem de bærende dele.
- 3) Fjedersystemets funktion er sammen med eventuelle støddæmpere at udjævne eller optage de kræfter, der opstår ved kørsel på ujævn vej, samt sikre hjulenes kontakt med vejbanen.
- 4) Affjedring med bladfjedre og gummifjedre er de almindeligste fjedersystemer.

Risikoforhold ved bærende dele

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved bærende dele:

- 5) Kørsel med dæk, der ikke er beregnet til det aktuelle køretøj og det aktuelle kørselsformål, medfører risiko for dækskader og eventuel dæksprængning.
- 6) Kørsel med dæk, der er beskadiget, kan ligeledes medføre risiko for dæksprængning. Dæksprængningen vil som regel ske ved høj hastighed, og derfor er konsekvenserne så meget desto værre.
- 7) Fejl i bærende dele (hjulophæng, lejer mv.) medfører risiko for sammenbrud.
- 8) Manglende afbremsning af køretøj ved hjulskift medfører risiko for skade på køretøj og personer.

Kontrol af bærende dele

Eleven skal kunne kontrollere, om følgende forhold ved de bærende dele er opfyldt:

- 9) Dæk skal på alle hjul have mindst 1,6 mm dybde i slidbanens hovedmønster. Sliddet bør ikke være ujævnt, og dækket skal være uden beskadigelser.
- 10) Dækformen må ikke være unormal.
- 11) Chassisrammen og trækstangen må ikke være deformeret, revnet eller beskadiget i øvrigt.
- 12) Dæk og fælge skal være ubeskadigede.

Lovbestemmelser og forhold i øvrigt om bærende dele

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 13) I hjulophænget som helhed eller i dets enkelte dele må der ikke på grund af slid eller lignende forekomme væsentligt slør.
- 14) Hjullevjer skal være ubeskadigede.
- 15) Dæk skal være pumpet op til et lufttryk efter køretøjsfabrikantens forskrifter.
- 16) Dæk på samme aksel skal sammenlagt have en bæreevne, som mindst skal svare til det tilladte akseltryk. Bæreevnen fremgår af dækmærkningen. Dæk skal desuden være af en dimension og udformning, der svarer til fælgen.
- 17) Dæk på samme aksel skal være af samme dimension og type (bortset fra nødreservehjul).

Tegn på fejl ved bærende dele

Eleven skal have kendskab til følgende tegn på fejl ved bærende dele:

- 18) Ujævnt/skævt dækslid kan skyldes fejl i affjedringssystemet, ubalance i hjulene eller forkert dæktryk. Ved påkørsel af kantsten vil der kunne opstå skader på dækket (slidbane og karkasse).
- 19) Unormal dækform ved vejbanen eller unormalt varmt dæk efter nogen tids kørsel tyder på ukorrekt dæktryk, som i længden kan ødelægge dækket. Dæktrykket bør i så fald tjekkes ved brug af dæktryksmåler.
- 20) Revner i malingen eller koncentrerede rustdannelser (ruststriber) på chassisramme eller fjedre kan skyldes brud. Rustdannelser omkring bolte og nitter tyder på, at de har løsnet sig på grund af slid eller manglende vedligeholdelse.
- 21) Når påhængskøretøjet under kørsel lige ud ikke følger bilens spor, kan det være tegn på, at en aksel har forskubbet sig, eller at trækstangen/træktriangel er skæv.

1.5 Motor, transmission samt energi- og miljørigtig kørsel

Hovedmål

Eleven skal lære om de særlige miljømæssige forhold ved kørsel med vogntog.

Delmål

1.5.1 Energi- og miljørigtig kørsel

Eleven skal have kendskab til følgende forhold:

1) Ved kørsel med påhængskøretøj vil bilens motor belastes yderligere især ved acceleration og kørsel op ad bakke. Det er derfor vigtigt at skifte til passende gear, således at motoren ikke sejtrækker.

I øvrigt repetition efter afsnit 1.2.6 i undervisningsplan for køreuddannelsen til kategori B.

1.6 Karrosseri og opbygning mv.

Hovedmål

Eleven skal lære om påhængskøretøjets karrosseri, opbygning, herunder betegnelser og tilkoblingsanordning.

Eleven skal kunne de vigtigste lovbestemmelser om påhængskøretøjets karrosseri, opbygning og tilkoblingsanordning.

Delmål

1.6.1 Karrosseri, opbygning og dets fastgørelse

Eleven skal have kendskab til følgende betegnelser:

1) Karrosseri og opbygning omfatter det, der er monteret oven på chassisrammen (lad, varekasse eller karrosseri til beboelse) eller selvbærende karrosseri.

Eleven skal kunne kontrollere følgende forhold:

- 2) at døre til eventuelt lastrum er forsvarligt lukket/fastgjort,
- 3) at skærme og eventuelle stænklapper er hele og fastgjorte,
- 4) at eventuel pressening er tilspændt/fastgjort og
- 5) at eventuelt gods er placeret og fastgjort forsvarligt (se afsnit 6.2.5).

Risikoforhold ved opbygninger

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold:

6) Et påhængskøretøj med høj opbygning er særlig sidevindsfølsom med øget risiko for ustabil kørsel samt væltning i sving.

Lovbestemmelser om karrosseri og opbygning

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold:

- 7) Karrosseri og opbygning skal være solidt fastgjort til påhængskøretøjets bærende dele.
- 8) Karrosseri og opbygning skal være uden skarpe kanter eller udragende dele, der kan være til unødigt fare for andre trafikanter.
- 9) Påhængskøretøjets hjul skal være således afskærmet, eventuelt ved karrosseriets udformning, at andre trafikanter er beskyttet mod stænk.
- 10) Såfremt udsynet ikke er tilstrækkeligt på grund af påhængskøretøjets bredde, skal der monteres ekstra spejle.

1.6.2 Tilkoblingsanordningen

Eleven skal have kendskab til følgende:

- 1) Tilkoblingsanordningen er normalt en kuglekobling, som kan være aftagelig.
- 2) Kuglekoblingen består af en koblingsdel fastgjort til henholdsvis bilen og påhængskøretøjets trækstang.
- 3) Bilens koblingsdel er udformet som en kugle.
- 4) Påhængskøretøjets koblingsdel er udformet som en kugleskål med låseanordning.
- 5) Tilkoblingsanordning kan endvidere bestå af en særlig kobling (»redskabskobling«).

Kontrol af tilkoblingsanordningen

Eleven skal kunne kontrollere, om følgende krav til tilkoblingsanordningen er opfyldt:

- 6) Væsentligt slør må ikke forekomme mellem bilens koblingsdel og påhængskøretøjets koblingsdel, bedømt ved visuel kontrol af slidmærker på koblingsdelene og eventuelt ved kontrol af slidindikator på påhængskøretøjets koblingsdel.
- 7) Aftagelig del af tilkoblingsanordningen skal være korrekt monteret og sikret.

Lovbestemmelser og forhold i øvrigt om tilkoblingsanordninger

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold:

- 8) Tilkoblingsanordningen skal være solidt fastgjort til køretøjets bærende dele. Boltforbindelser skal være sikret mod adskillelse.
- 9) Eventuelt aftagelig tilkoblingsanordning skal være korrekt monteret og sikret mod adskillelse.
- 10) Tilkoblingsanordningen skal være forsynet med mekanisk sikring, der hindrer, at koblingen utilsigtet kan udløses.
- 11) Koblingsdelen på bilen (godkendt og monteret efter særlige regler) og koblingsdelen på påhængskøretøjet skal være beregnet til indbyrdes sammenkobling.
- 12) De sammenkoblede koblingsdele skal have tilstrækkelig indbyrdes bevægelighed.
- 13) Det skal være registreret i SKAT, at bilen har en tilkoblingsanordning.

1.7 Indre indretning, udsyn og særligt udstyr

Der er sædvanligvis ikke særligt udstyr på påhængskøretøjer til almindelig bil.

1.8 Kontrolapparat (fartskriver)

Hovedmål

Eleven skal have kendskab til, at kontrolapparat skal anvendes i visse vogntog.

Delmål

1.8.1 Kontrolapparatets (fartskriverens) funktion

Eleven skal have kendskab til følgende bestemmelser om kontrolapparatet:

- 1) Kontrolapparatet skal anvendes i et køretøj, der anvendes til erhvervsmæssig godstransport, når vogntogets størst tilladte totalvægt overstiger 3.500 kg. Efter EU-forordning og bekendtgørelse om køre- og hviletidsbestemmelserne i vejtransport er visse køretøjer dog undtaget fra køre- og hviletidsbestemmelserne.
- 2) Såfremt der skal anvendes kontrolapparat, skal bestemmelserne om kontrolapparater og bestemmelserne om køre- og hviletid for føreren nøje overholdes. Overtrædelser kan medføre bødestraf og frakendelse af førerretten.
- 3) De nærmere bestemmelser om kontrolapparatet er fastlagt i Europaparlamentets og Rådets forordning om harmonisering af visse sociale bestemmelser inden for vejtransport og i Rådets forordning om kontrolapparatet inden for vejtransport.

1.9 Vogntogets sammenkobling og dokumenter

Hovedmål

Eleven skal lære bestemmelserne om sammenkobling og vogntogets dokumenter. Eleven skal endvidere lære, hvornår disse dokumenter skal medbringes.

Delmål

1.9.1 Sammenkobling

Lovbestemmelser om sammenkobling

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende bestemmelser:

- 1) Til en bil må kobles ét påhængskøretøj, såfremt bilen er registreret til dette.
- 2) En bil kan være registreret til at måtte sammenkobles med et registreringspligtigt påhængskøretøj enten i fast kombination, i variabel kombination eller ved synsfri sammenkobling.
- 3) Fast kombination vil sige, at bilen er registreret til at trække ét bestemt påhængskøretøj. Påhængskøretøjets registreringsnummer skal da være anført på bilens registreringsattest. Forud for registreringen skal bilen og påhængskøretøjet være synet i kombination med hinanden hos en synsvirksomhed.
- 4) Variabel kombination vil sige, at bilen er registreret til at trække flere bestemte påhængskøretøjer, hvilket da skal være anført på bilens koblingsattest. Forud for registreringen skal bilen sammen med de pågældende påhængskøretøjer være synet hos en synsvirksomhed.
- 5) Synsfri sammenkobling vil sige, at bil og påhængskøretøj kan sammenkobles uden forudgående samlet syn hos en synsvirksomhed. Bilen og påhængskøretøjet skal dog hver for sig være godkendt og registreret til synsfri sammenkobling. På grundlag af registreringsattesterne skal føreren afgøre, om bil og påhængskøretøj lovligt kan kobles sammen. Herudover skal det sikres, at påhængskøretøjets faktiske totalvægt ikke overstiger den anførte største påhængskøretøjsvægt.
- 6) Ved den praktiske sammenkobling kan føreren afgøre, om vogntogets længde og påhængskøretøjets bredde opfylder bestemmelserne.

Sammenkobling

Eleven skal kunne kontrollere lovligheden af følgende sammenkoblinger på grundlag af registrerings- og/eller koblingsattester:

- 7) Fast kombination, hvor bil og påhængskøretøj er synet og godkendt sammen.
- 8) Variabel kombination, hvor bilen er registreret til at trække flere bestemte påhængskøretøjer.
- 9) Synsfri sammenkobling af bil og påhængskøretøj.

Eleven skal beherske følgende færdigheder ved tilkobling:

10) Sammenkoble bil og påhængskøretøj ved at anbringe påhængskøretøjets kugleskål på bilens koblingskugle således, at sikringsanordningen aktiveres, herunder kontrol af eventuel slidindikator. Sammenkoblingen kan eventuelt ske ved anvendelse af ”mover”.

- 11) Fastgøre eventuel sikkerhedskæde/sprængwire.
- 12) Tilslutte el-forbindelsen og efterse, at påhængskøretøjets lys virker.
- 13) Hæve og fastspænde eventuelle støttehjul.
- 14) Frigøre eventuel parkeringsbremse på påhængskøretøjet inden kørslen.

Eleven skal tilsvarende beherske at frakoble påhængskøretøjet, herunder kunne afbremse dette.

1.9.2 Registrerings- og koblingsattest

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser mv.:

- 1) For at en bil og et påhængskøretøj kan anvendes, skal de være registreret, og der skal være udstedt registreringsattester.
- 2) Bilens registreringsattest, hvoraf bilens egenvægt/køreklare vægt fremgår, dens tilladte totalvægt, samt eventuelt hvilken størrelse påhængskøretøj, der må kobles til den.
- 3) Påhængskøretøjets registreringsattest, hvoraf påhængskøretøjets egenvægt og tilladte totalvægt fremgår.
- 4) Koblingsattest, der anvendes ved variabel kombination.
- 5) På grundlag af registreringsattester kan føreren afgøre, om bil og påhængskøretøj må sammenkobles.
- 6) Ved kørsel med påhængskøretøj skal bilens og påhængskøretøjets registreringsattester medbringes. Såfremt der for bilen er udfærdiget koblingsattest, skal denne medbringes.
- 7) Ved kørsel i Danmark kan medbringes kopier (papir eller elektronisk).

Eleven skal have kendskab til følgende:

- 8) Mange lande kræver, at der medbringes original registreringsattest ved kørsel i omhandlede lande.

1.10 Særlige køretøjer

Hovedmål

Eleven skal lære om andre påhængskøretøjer.

Delmål

1.10.1 Ikke-registreringspligtige påhængskøretøjer

Eleven skal have kendskab til følgende bestemmelser:

1) For disse påhængskøretøjer gælder særlige regler for hastighed, indretning og udstyr. Vægten af et ikke-registreringspligtigt påhængskøretøj må ikke overstige det, bilen vægtemæssigt må tilkobles.

1.11 Bilens betjeningsudstyr

1.11.1 Betjeningsudstyr

Repetition efter undervisningsplan for kategori B, afsnit 1.1.1 »Betjeningsudstyr«.

2. INDLEDENDE ØVELSER PÅ VEJ

Formålet med undervisningen i de indledende øvelser er at give eleven færdighed i grundlæggende beherskelse af vogntog ved lave hastigheder og herunder gøre eleven bekendt med vogntogets længde og bredde, særlige manøvreegenskaber, samt førerens orienteringsmuligheder ved brug af spejle.

Øvelserne kan med fordel gennemføres på et passende roligt sted, fx et industrikvarter uden for normal arbejdstid eller en ubenyttet parkeringsplads.

De enkelte øvelser skal være indlært med så stor sikkerhed og præcision, at eleven i de efterfølgende udvidede øvelser på vej hovedsagelig kan koncentrere sig om at tilpasse kørslen til vej- og færdselsforholdene og de gældende færdselsregler.

Hver enkelt øvelses præcise indhold er fastlagt i delmålene. Varigheden bestemmes af den enkelte elevs behov. De enkelte øvelser anses for indlært med tilfredsstillende resultat, når de kan udføres med den grad af præcision, som fremgår af delmålsbeskrivelserne. De enkelte øvelser skal gennemføres med et vogntog, der opfylder bestemmelserne til vogntog med stort påhængskøretøj (B+ eller kategori B/E) i kørekortbekendtgørelsen med tilhørende bilag.

Da køreuddannelsen til kategori B anses for grundlæggende for uddannelsen er der i delmålene for de indledende øvelser på vej alene anført forhold af speciel betydning for kørsel med vogntog.

2.1 Forberedelse til kørsel

Hovedmål

Eleven skal lære at foretage de nødvendige sikkerhedsmæssige forberedelser til kørslen. Undervisningen i afsnit 2.1.1 kan med fordel kombineres med undervisningen i de delmål, hvor præstationskravet er at »kontrollere« i afsnit 1 »Påhængskøretøjets indretning, udstyr og dokumenter mv.«

Delmål

2.1.1 Eftersyn, indstilling mv.

Repetition af delmålene i 2.1.1 i undervisningsplan for kategori B.

2.2 Vogntogs spejle

Hovedmål

Eleven skal lære om korrekt indstilling af spejle samt om disses optimale anvendelse.

Delmål

2.2.1 Særlige forhold

Eleven skal have kendskab til følgende forhold:

- 1) Forkert indstillede spejle nedsætter førerens mulighed for at orientere sig bagud og langs siden af vogntoget.
- 2) Snavsede eller revnede spejle kan nedsætte førerens orienteringsmuligheder eller give et forvrænget spejlbillede.

3) Uanset hvor godt spejlene er indstillet, vil der altid være blinde vinkler.

2.2.2 Indstilling af spejle

Eleven skal beherske følgende færdigheder:

- 1) Indstille førerspejle, så det bedst mulige udsyn opnås, uden at man behøver at ændre kørestilling.
- 2) Førerspejlet på hver side indstilles således, at siden af vogntoget netop kan ses i den inderste del af spejlet (siden af vogntoget bør højst fylde 1 cm i hvert spejl).

Eleven skal kunne kontrollere, at spejlene er:

- 3) Korrekt indstillede.
- 4) Rene og hele.

2.2.3 Anvendelse af spejle

Eleven skal beherske følgende færdigheder:

- 1) Jævnligt orientere sig i spejlene og især i højresving orientere sig flere gange under svingningen.
- 2) Være opmærksom på blinde vinkler, også de blinde vinkler, som selve spejlene danner.
- 3) Tjekke de skjulte områder (blinde vinkler) ved at flytte sig frem og til siden.
- 4) Tjekke området til højre for vogntoget ved at orientere sig både ved brug af spejle og gennem forrude og sideruder, især ved højresving i kryds.

Disse færdigheder skal eleven kunne anvende i de kommende manøvrer på vej.

2.3 Igangsætning og standsning ved kørebanekant

Hovedmål

Eleven skal lære blød igangsætning og standsning efter omhyggelig orientering, bl.a. under hensyn til de blinde vinkler og den manglende mulighed for direkte orientering ved hoveddrejning bagud og langs vogntogets højre side.

Eleven skal endvidere lære at standse eller parkere ved forlæns indkørsel til kørebanekant i højre side og herunder opnå sikker bedømmelse af vogntogets bredde, hjulenes placering og vogntogets længderetning i forhold til kørebanekanten.

Delmål

2.3.1 Start, gearbetjening, igangsætning og bremsning

Orienteringsfærdigheder

Eleven skal beherske følgende orienteringsfærdigheder ved igangsætning og standsning:

- 1) se fremad, til siderne og bagud efter færdsel eller andre hindringer,
- 2) orientere sig bagud og langs vogntogets sider ved hjælp af spejle,
- 3) tjekke blinde vinkler ved hoveddrejning i det omfang, det er muligt,

- 4) bedømme bagfrakommendes hastighed, afstand og hensigt og
- 5) bedømme egen accelerationsevne i forhold til bagfrakommendes hastighed.

Manøvfærdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvfærdigheder ved igangsætning og standsning:

- 6) spænde sikkerhedsselen,
- 7) starte motoren ved betjening af ratlås, tændingskontakt og elektronisk tændingskontakt korrekt samt holde motoren i tomgang,
- 8) tænde lyset,
- 9) sætte i gear, give tegn med blinklys og slække parkeringsbremsen,
- 10) sætte blødt i gang, køre et stykke ligeud og ophøre med tegngivning,
- 11) give tegn til forlæns standsning ved kørebanekant eller anden markering med stoplys og eventuelt blinklys og bremse blødt op til standsning,
- 12) standse ved kørebanekant, først med rigelig og senere begrænset manøvreplads, og således at de højre hjul er så tæt som muligt ved kørebanekanten og står parallelt med denne,
- 13) ophøre med tegngivning, sætte i frigear, standse motor og trække håndbremse og
- 14) slukke lyset.

2.4 Højresving om hjørner

Hovedmål

Eleven skal lære forlæns og baglæns højresving om hjørner under omhyggelig orientering.

Eleven skal opnå sikker færdighed i korrekt placering før og under svingningen, orientering i spejle, korrekt ratbetjening og sikker fornemmelse for vogntogets (herunder hjulenes) placering.

Eleven skal lære at bedømme, hvornår der skal foretages nødvendige korrektioner ved baglænskørsel.

Såfremt det er hensigtsmæssigt for en bekvem afvikling af øvelsen, kan venstresving indgå.

Delmål

2.4.1 Færdigheder ved svingning

Orienteringsfærdigheder:

Eleven skal beherske følgende orienteringsfærdigheder ved højresving:

- 1) se fremad, til siderne og bagud efter færdsel eller andre hindringer,
- 2) orientere sig bagud langs vogntogets sider ved hjælp af bilens spejle og
- 3) tjekke blinde vinkler ved hoveddrejning i det omfang, det er muligt.

Under baglænskørsel kan man med fordel åbne sideruderne for også at orientere sig efter lyde.

Manøvfærdigheder:

Eleven skal beherske følgende manøvfærdigheder ved forlæns højresving:

- 4) give tegn til højresving i passende afstand,
- 5) tilpasse hastigheden med skift til passende gear,
- 6) holde målrettet kurs og jævn hastighed frem mod hjørnet eller sidevejen,
- 7) køre så tæt på kørebanekanten (eller kantlinjen) eller kantstenen som muligt for blandt andet at hindre cyklister og knallertkørere i at køre frem på højre side af vogntoget,
- 8) overholde eventuel vigepligt for krydsende færdsel,
- 9) påbegynde højresvinget, hvis der er fri bane, men ved senere ratdrejning end i bil uden påhængskøretøj,
- 10) udføre højresvinget ved at blive ved kørebanekanten (eller kantlinjen) og gøre svinget så lille som muligt (holde højre baghjul så tæt på kørebanekanten som muligt), og
- 11) såfremt pladsforholdene gør det nødvendigt, bør der i god tid før svingningen trækkes til venstre. Højresvinget skal så vidt muligt afsluttes i højre kørebanehalvdel.

Eleven skal beherske følgende manøvfærdigheder ved baglæns højresving på steder, hvor det kan ske uden ulempe for den øvrige færdsel:

- 12) baglænskørsel foretages med meget lav hastighed,
- 13) give tegn til højresving i passende afstand,
- 14) overholde eventuel vigepligt for krydsende færdsel,
- 15) udføre højresvinget ved at lade højre hjul på påhængskøretøjet følge kørebanekanten (eller kantlinjen) eller kantstenen på en sådan måde, at det er muligt at fortsætte baglænskørslen parallelt med kanten på den vej, der er bakket ind på og
- 16) afslutte manøvren med tilnærmelsesvist strakt vogntog i passende afstand fra kørebanekanten.

Senest efter undervisningen i 7. afsnit »Udvidede øvelser på vej« skal eleven kunne beherske baglænskørsel.

2.5 Baglænskørsel med målbremmsning

Hovedmål

Eleven skal lære at holde retlinet kurs under baglænskørsel og ved grundig orientering i spejle alene.

Eleven skal endvidere ved målbremmsning opnå sikker fornemmelse for vogntogets længde.

Delmål

2.5.1 Orientering og bedømmelse af vogntogets længde

Orienteringsfærdigheder

Eleven skal beherske følgende orienteringsfærdigheder ved baglænskørsel med målbremmsning:

- 1) Se bagud og langs vogntogets sider efter færdsel eller andre hindringer ved hjælp af bilens spejle,
- 2) Bedømme passende afstand til markeret mål for påbegyndelse af bremsning og
- 3) Sikker bedømme placering af vogntogets bagsmæk (eller eventuel anden udragende del) i forhold til markeret mål.

Under baglænskørsel kan man med fordel åbne sideruderne for også at orientere sig efter lyde.

Manørefærdigheder

Eleven skal beherske følgende manørefærdigheder ved baglænskørsel med målbremsning på steder, hvor det kan ske uden ulempe for den øvrige færdsel:

- 4) Baglænskørsel foretages med meget lav hastighed.
- 5) Holde tilnærmelsesvis retlinet kurs 20-30 m under baglæns kørsel.
- 6) Påbegynde bremsning med passende styrke og i passende afstand fra markeret mål (rampe, hegn eller lignende) og derpå standse med bagsmækken (eller bagerste udragende del i øvrigt) højst 1 m fra det markerede mål.

Senest efter undervisningen i 7. afsnit »Udvidede øvelser på vej« skal eleven kunne beherske baglænskørsel.

3. KØRETØJERS MANØVREEGENSKABER

Formålet med undervisningen er at sikre, at eleven i fornødent omfang stadig er i besiddelse af viden om køretøjers manøvreegenskaber, som omtalt i undervisningsplan for køreuddannelsen til kategori B.

3.1 Manøvreegenskaber mv.

Hovedmål

Eleven skal have genopfrisket sin viden om de forskellige køretøjers manøvreegenskaber og førernes forskellige orienteringsvilkår med henblik på at kunne opfatte og bedømme faremomenter i færdslen og reagere hensigtsmæssigt over for dem.

Delmål

3.1.1 Generelt om forskellige køretøjers manøvreegenskaber mv.

Repetition af delmålene i 3.1.1-3.2.7 i undervisningsplan for kategori B.

4. TRAFIKANTADFÆRD

Formålet med undervisningen er at sikre sig, at eleven i fornødent omfang stadig er i besiddelse af viden om trafikantadfærd, som omtalt i undervisningsplan for køreuddannelsen til kategori B.

4.1 Trafikantadfærd mv.**Hovedmål**

Eleven skal have genopfrisket sin viden om de forskellige grundlæggende psykologiske forhold vedrørende ens egen og andre trafikanters adfærd, lovbestemmelserne om bilisters køreevne og helbred og om at vise særligt hensyn til andre trafikanter med henblik på at kunne opfatte og bedømme faremomenter i færdslen og reagere hensigtsmæssigt over for dem.

Delmål**4.1.1 Opfattelse, reaktion, syn, helbred, andre trafikanter samt adfærd og holdninger mv.**

Repetition af delmålene i 4.1.1-4.7.4 i undervisningsplan for kategori B.

5. VEJFORHOLD

Formålet med undervisningen er at sikre, at eleven i fornødent omfang stadig er i besiddelse af viden om vejforhold, som omtalt i undervisningsplan for køreuddannelsen til kategori B.

5.1 Vejforhold mv.**Hovedmål**

Eleven skal have genopfrisket sin viden om risikoforhold ved vejene med henblik på at kunne opfatte og bedømme faremomenter i færdslen og reagere hensigtsmæssigt over for dem.

Delmål**5.1.1 Risikoforhold og vejenes sikkerhedsmæssige udformning mv.**

Repetition af delmålene i 5.1.1-5.2.6 i undervisningsplan for kategori B.

6. GRUNDREGLER FOR KØRSEL MED VOGNTOG, HERUNDER DIMENSIONER, VÆGT, BELÆSNING MV.

Formålet med undervisningen er at gøre eleven bekendt med nogle generelle lovbestemmelser for kørsel med vogntog som supplement til de bestemmelser, der gælder for kategori B.

Eleven skal endvidere gøres bekendt med lovbestemmelserne for vogntogets dimensioner, vægt og belæsning samt bestemmelser for køre- og hviletid og godstransport.

6.1 Anvisninger for færdslen**Hovedmål**

Eleven skal lære, hvor lovbestemmelserne for kørsel med vogntog gælder, og at man i øvrigt skal rette sig efter vejafmærkning i form af færdselstavler mv. samt politiets anvisninger.

Delmål**6.1.1 Færdselslovens gyldighed**

Repetition efter undervisningsplan for kategori B.

6.1.2 Anvisninger for kørslen

Eleven skal kunne genkende betydningen af følgende færdselstavler:

- 1) »Totalvægt« (C 31).
- 2) »Totalvægt af vogntog« (C 32).
- 3) »Akseltryk« (C 35).
- 4) »Bogietryk« (C 36).
- 5) »Køretøjsbredde« (C 41).
- 6) »Køretøjshøjde« (C 42).
- 7) »Vognlængde« (C 43).
- 8) »Anbefalet rute for bestemte færdselsarter« (E 21).

I øvrigt repetition efter undervisningsplan for kategori B.

6.1.3 Kørekortkategori og førerret**Kategori B/E**

Eleven skal kunne angive indholdet af, at kørekortkategori B/E giver ret til at føre følgende køretøjer:

- 1) Vogntog bestående af et trækkende køretøj, kategori B, og et påhængskøretøj, såfremt påhængskøretøjets tilladte totalvægt overstiger 750 kg, men ikke 3.500 kg.

Kørekort til B+

Eleven skal kunne angive indholdet af, at kørekortet giver ret til at føre følgende køretøjer:

2) Person- eller varebil, kategori B, og et påhængskøretøj på over 750 kg, når den samlede tilladte totalvægt overstiger 3.500 kg, men ikke 4.250 kg.

6.2 Dimensioner og gods samt særlige forhold mv.

Hovedmål

Eleven skal lære lovbestemmelserne for vogntogs dimensioner og om gods mv. samt kravene om særlig forsigtighed ved kørsel med stort læs.

Eleven skal endvidere repetere lovbestemmelser og forhold om signal- og tegngivning, brug af lys, færdselsulykke, forsikringspligt og overladelse af køretøj til andre.

Delmål

6.2.1 Vogntogets bredde

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

1) Et påhængskøretøj må med eller uden læs ikke være bredere end 2,55 m, dog bortset fra fx markeringslygter.

Bredden måles over de dele, der rækker længst ud til hver side, dog bortset fra fx markeringslygter.

2) Påhængskøretøjet må dog aldrig være mere end 70 cm bredere end bilen (35 cm til hver side).

6.2.2 Vogntogets længde

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

1) Et vogntog må med eller uden læs ikke være længere end 18,75 m (sættevognstog, dog højst 16,5 m).

2) En påhængsvogn må med eller uden læs ikke være længere end 12 m.

3) Afstanden mellem bilens bagkant og forkant af lad eller opbygning på påhængsvogn eller registreringspligtigt påhængsredskab må højst være 2 m.

6.2.3 Vogntogets højde

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

1) Et påhængskøretøj må med eller uden læs ikke være højere end 4 m.

Højden måles lodret fra kørebanen til den del af køretøjet/læsset, der rækker højst op.

2) Uanset køretøjets højde skal føreren sikre sig, at kørsel under broer, ledninger og lignende kan ske uden fare eller ulempe.

6.2.4 Vogntogets vægt

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende udtryk:

1) Påhængskøretøjets akseltryk eller bogietryk er det tryk, der overføres til vejen fra hjulene på en af akslerne henholdsvis bogien.

2) Påhængskøretøjets tilladte totalvægt er den ved registreringen størst tilladte vægt af påhængskøretøjet med last.

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser:

- 3) Påhængskøretøjets tilladte totalvægt må ikke overstige 3.500 kg.
- 4) Et påhængskøretøjs totalvægt og akseltryk må ikke overstige, hvad der er anført i registreringsattesten.
- 5) En påhængsvogn skal på hver side være forsynet med en påskrift, der angiver størst tilladte totalvægt (**T**) og størst tilladte last (**L**).

6.2.5 Gods

Eleven skal kunne angive indholdet af følgende lovbestemmelser og forhold:

- 1) Gods skal være hensigtsmæssigt placeret og fastgjort og eventuel presenning forsvarligt tilspændt/fastgjort.
- 2) Gods må ikke dække blinklys, lygter og nummerplade, ikke slæbe eller falde ned på vejen eller på anden måde være til hindring eller fare for færdslen.
- 3) Godset skal være således anbragt, at man sikrer et passende kugletryk. For lille kugletryk eller negativt kugletryk vil medføre ustabil kørsel. Normalt er påhængskøretøjer godkendt med et maksimalt koblingstryk på 50-100 kg afhængig af tilladt totalvægt. Jo tungere påhængskøretøjet er, des større bør kugletrykket være. Det anbefales, at 5-10 % af påhængskøretøjets faktiske totalvægt hviler på kuglen, dog højst hvad bilen, tilkoblingsanordningen og påhængskøretøjet er beregnet til.

Afmærkning af gods

Repetition efter undervisningsplan til kategori B.

6.2.6 Signalgivning, tegngivning og brug af lys

Repetition efter afsnit 6.2.3, 6.2.4 og 6.2.5 i undervisningsplanen for kategori B.

6.2.7 Motorstop og slæbning mv.

Repetition efter afsnit 6.2.8 i undervisningsplanen for kategori B.

6.2.8 Færdselsulykke

Repetition efter afsnit 6.2.9 i undervisningsplan for kategori B.

6.2.9 Forsikringspligt

Repetition efter afsnit 6.2.10 i undervisningsplan for kategori B.

6.2.10 Overladelse af køretøj til andre

Repetition efter afsnit 6.2.11 i undervisningsplan for kategori B.

6.3 Køre- og hviletidsbestemmelser samt anvendelsen af kontrolapparatet

Hovedmål

Eleven skal have kendskab til bestemmelserne for køre- og hviletid samt kunne betjene kontrolapparatet korrekt.

Delmål

6.3.1 Køre- og hviletidsbestemmelserne mv.

Eleven skal have kendskab til følgende bestemmelser om køre- og hviletid:

Køretid

- 1) Køretid er den tid, der af et kontrolapparat registreres som kørsel.
- 2) Den daglige køretid mellem to daglige hviletider må ikke overstige 9 timer. To gange i løbet af en uge kan den daglige køretid sættes op til højst 10 timer.
- 3) Den ugentlige køretid må ikke overstige 56 timer.
- 4) Summen af køretiderne i 2 på hinanden følgende uger må ikke overstige 90 timer.

Køretid uden pause

- 5) En køretid uden pauser må højst være 4½ time, hvorefter der skal holdes en sammenhængende pause på mindst 45 minutter, medmindre føreren påbegynder en hviletid.
- 6) Denne pause kan erstattes af en pause på mindst 15 minutter efterfulgt af en pause på mindst 30 minutter fordelt over kørselsperioden. Der kan ikke byttes om på rækkefølgen af pauserne. Ved to-mandsbetjening kan pausen afholdes i et kørende køretøj.
- 7) Føreren må ikke udføre kørsel eller andet arbejde i løbet af denne pause, som udelukkende skal benyttes til rekreation.

Hviletid

- 8) Inden for ethvert tidsrum af 24 timer efter afslutningen af den foregående daglige eller ugentlige hviletid skal føreren have afholdt en regulær daglig hviletid på mindst 11 sammenhængende timer (regulær daglig hviletid).
- 9) Den regulære daglige hviletid kan tages i 2 perioder, hvoraf den første periode skal være på mindst 3 sammenhængende timer og den anden på mindst 9 sammenhængende timer.
- 10) Hviletiden kan nedsættes til mindst 9 sammenhængende timer (reduceret daglig hviletid) op til 3 gange mellem 2 ugentlige hviletider.
- 11) Hvis der er flere førere i køretøjet under hele kørslen (dog bortset fra den første køretime), skal hver fører have en daglig hviletid på mindst 9 sammenhængende timer inden for en periode på 30 timer.
- 12) En regulær daglig hviletid, der holdes, mens føreren ledsager et køretøj om bord på færgen eller tog, må højst afbrydes 2 gange af andre aktiviteter i sammenlagt højst én time. Føreren skal under transporten med færgen eller tog have adgang til en køje eller liggeplads.
- 13) I to på hinanden følgende uger skal føreren afholde mindst:
 - a) 2 regulære ugentlige hviletider, som hver er på mindst 45 timer, eller
 - b) en regulær ugentlig hviletid på mindst 45 timer og en reduceret ugentlig hviletid på mindst 24 timer.
- 14) Den reducerede tid på fx 21 timer (regulær ugentlig hviletid på 45 timer minus reduceret ugentlig hviletid på 24 timer) skal kompenseres med et tilsvarende hvil, der skal afholdes samlet inden 3 uger efter udløbet af den pågældende uge.

15) Hvil, der tages som kompensation for reduceret ugentlig hviletid, skal afholdes i forlængelse af en anden hviletid på mindst 9 timer. I eksemplet med en reduceret ugentlig hviletid på 24 timer skal kompensationen mindst udgøre 30 timer (reduktionen på 21 timer plus 9 timer).

16) En ugentlig hviletid skal starte senest ved afslutningen af 6 på hinanden følgende 24 timers perioder efter afslutningen af den foregående ugentlige hviletid.

17) Daglige hviletider og reducerede ugentlige hviletider, der tages borte fra hjemstedet, kan afholdes i køretøjet, hvis dette er udstyret med passende sovefaciliteter til hver fører, og køretøjet holder stille.

6.3.2 Anvendelse af kontrolapparatet

Eleven skal have kendskab til følgende bestemmelser om kontrolapparatet:

1) Kontrolapparatet kan enten være analogt med diagramark eller digitalt med førerkort. Et analogt kontrolapparat registrerer førerens aktiviteter på et diagramark. Et digitalt kontrolapparat registrerer førerens aktiviteter dels på et førerkort, dels i kontrolapparatet.

2) I visse særlige tilfælde fx beskadigelse eller tyveri af førerkortet kan det være nødvendigt at anvende en udskrift fra det digitale kontrolapparat til registrering af førerens aktiviteter.

3) Diagramark/førerkort skal anvendes hver dag fra det øjeblik, køretøjet overtages, og indtil afslutningen af den daglige arbejdsperiode.

4) Anvendes diagramark, skal der anvendes et ark, der passer til kontrolapparatet. Det sikres ved at se på de trykte numre på bagsiden af diagramarket, hvor et nummer skal svare til nummeret på kontrolapparatets typeskilt.

5) Inden diagramarket sættes i kontrolapparatet, skal føreren på letlæselig og tydelig måde anføre følgende oplysninger på arket:

a) Efternavn og fornavn. Det er ikke tilstrækkeligt at anføre initialer, og stempel må ikke anvendes.

b) Startdato og startsted. Startsted kan angives enten med landekode (fx DK) eller land (fx Danmark) eller bynavn (fx Esbjerg).

c) Registreringsnummer på det køretøj, som skal anvendes. Ved skift af køretøj i arbejdsperioden skal registreringsnummeret for hver af de efterfølgende køretøjer anføres i rækkefølge på bagsiden af arket.

d) Kilometerstand på starttidspunktet. Ved skift af køretøj i arbejdsperioden skal det første køretøjs slutkilometer anføres på forsiden, og det nye køretøjs startkilometer anføres på bagsiden sammen med det nye registreringsnummer.

e) Tidspunktet for skift af køretøj. Tidspunktet anføres på bagsiden af diagramarket.

6) Slutdato og slutsted samt kilometerstand skal anføres på diagramarket, når det ikke skal anvendes mere.

7) Føreren skal betjene kontrolapparatets indstillingsknapper sådan, at alle tidsgrupper (køretid, andet arbejde, rådighedstid og hvil) registreres, og at førerens aktiviteter tydeligt kan ses på diagramark/data på førerkort og i det digitale kontrolapparat samt på eventuelle udskrifter.

8) Diagramarket må først udskiftes ved afslutningen af den daglige arbejdsperiode. Diagramarket må dog udtages ved skift af køretøj, eller når diagramarket ikke forventes anvendt yderligere i samme køretøj.

9) Førerkortet må først udtages ved afslutningen af den daglige arbejdsperiode. Førerkortet kan dog udtages ved skift af køretøj, eller når førerkortet ikke forventes anvendt yderligere i samme køretøj.

10) Diagramarket må højst sidde i kontrolapparatet i 24 timer.

11) Diagramark/førerkort og alle manuelle registreringer og udskrifter for den pågældende dag og de forudgående 28 kalenderdage skal medbringes under kørslen og skal på forlangende forevises til politiet.

12) Opstår der driftsforstyrrelser eller mangelfuld funktion af kontrolapparatet, skal føreren på diagramarket eller på et særligt ark, der vedlægges enten diagramarket eller førerkortet anføre alle de oplysninger, som kontrolapparatet ellers ville have registreret.

6.4 Godstransport mv.

Hovedmål

Eleven skal have kendskab til, hvorledes et vejkort aflæses.

Eleven skal endvidere have kendskab til reglerne for udførelse af godskørsel for fremmed regning (vognmandskørsel) og firmakørsel.

Delmål

6.4.1 Vejkort

Eleven skal have kendskab til følgende:

1) Vejkort og digitale hjælpemidler skal kunne anvendes for at kunne planlægge udførelsen af transporter på en sikker og forsvarlig måde.

6.4.2 Godskørsel for fremmed regning og firmakørsel

Eleven skal have kendskab til følgende vedrørende godskørsel:

1) Den, der udfører godskørsel for fremmed regning med et dansk registreret vogntog med en samlet tilladt totalvægt på mere end 3,5 tons, skal have tilladelse hertil.

2) Udførelse af godskørsel for fremmed regning i udlandet kan kun ske på grundlag af en af Trafikstyrelsen udstedt særlig tilladelse til international godskørsel.

3) Ethvert vogntog med en samlet tilladt totalvægt på mere end 3,5 tons, der anvendes til kørsel for egen regning, skal anmeldes til firmakørsel til et motorkontor. Registreringsattesten skal medbringes under kørslen.

4) International firmakørsel er reguleret forskelligt fra land til land, men er ofte undtaget fra kravet om en særlig tilladelse til international godskørsel.

5) Vogntog med en samlet tilladt totalvægt på mere end 3,5 tons, der anvendes til godskørsel for fremmed regning eller firmakørsel, skal være forsynet med navnet på den, der er registreret som bruger af vogntoget.

7. UDVIDEDE ØVELSER PÅ VEJ

Formålet med undervisningen i de udvidede øvelser er at give eleven færdighed i sikkert og hensynsfuldt samt på en energi- og miljørigtig måde at tilpasse kørslen til de skiftende risikoforhold og faremuligheder samt gældende færdselsregler på forskellige typer veje med forskellig trafiktæthed under udførelsen af alle normalt forekommende manøvrer.

Ved kørsel med vogntog er det af større betydning end ved kørsel med almindelig bil, at man som fører lærer at "læse" trafikken længere fremme, så kørslen i tide kan tilpasses ændrede færdselsforhold. Man skal altså i højere grad end ved kørsel uden påhængskøretøj være forudseende og opmærksom, så man kan forudse situationerne og dermed give sig selv tid til at kunne reagere på den rigtige måde (hastighedstilpasninger, gearvalg, placering mv.).

Hver enkelt øvelses/manøvrers præcise indhold er fastlagt i delmålene. Varigheden bestemmes af den enkelte elevs behov. De enkelte øvelser/manøvrer anses for indlært med tilfredsstillende resultat, når de kan udføres med den grad af præcision, som fremgår af delmålsbeskrivelserne. De enkelte øvelser/manøvrer skal gennemføres med et vogntog, der opfylder bestemmelserne i kørekortbekendtgørelsens bilag 5.

Øvelserne/manøvrerne skal gennemføres i en rækkefølge, som sikrer, at eleven hele tiden føres fra en lettere til en vanskeligere øvelse/manøvre.

Køreuddannelsen til kategori B/E og til B+ forudsætter, at eleverne har kørekort til kategori B og dermed nogen kørselserfaring. Derfor anses det ikke for påkrævet at øve hver manøvre særskilt som i køreuddannelsen til kategori B.

Lærervejledningen til undervisningsplanen beskriver krav til øvelsesstrækninger til de enkelte manøvrer.

Da køreuddannelsen til kategori B anses for grundlæggende for uddannelsen til kategori B/E og B+, er der i delmålene for de udvidede øvelser på vej alene anført forhold af speciel betydning for kørsel med påhængskøretøj. Udover dette skal undervisningen i fornødent omfang omfatte repetition af delmålene i manøvrer på vej for køreuddannelsen til kategori B.

De udvidede øvelser på vej omfatter følgende manøvrer:

7.1 Igangsætning og standsning ved kørebanekant.

7.2 Placering under ligeudkørsel.

7.3 Hastighed under ligeudkørsel.

7.4 Vognbaneskift og sammenfletning.

7.5 Vending og baglænskørsel

7.6 Kørsel forbi holdende køretøjer og gående mv.

7.7 Møde.

7.8 Kørsel foran eller efter andre.

7.9 Overhaling.

7.10 Kørsel i trafiksanererede områder.

- 7.11 Fremkørsel mod kryds.
- 7.12 Ligeudkørsel i kryds.
- 7.13 Højresving i kryds.
- 7.14 Venstresving i kryds.
- 7.15 Kørsel i rundkørsel.
- 7.16 Kørsel på motorvej.
- 7.17 Kørsel ved siden af andre.
- 7.18 Standsning og parkering.
- 7.20 Kørsel i tunnel.
- 7.21 Kørsel ved letbane

Hovedmål

Eleven skal gøres bekendt med de ændrede orienterings- og manørevilkår under kørsel med tilkoblet stort påhængskøretøj og lære at beherske vogntoget under udførelsen af normalt forekommende manøvrer.

Der skal i undervisningen især lægges vægt på praktiske øvelser i de manøvrer, der indebærer særlige vanskeligheder under kørsel med stort påhængskøretøj.

Eleven skal endvidere lære at køre ind på og ud fra motorvej. Hvor forholdene udelukker kørsel på motorvej, har kørelæreren en særlig forpligtigelse til at gennemføre øvelserne på en større vej med accelerations- og decelerationsbaner, jf. hovedmålsbeskrivelsen til afsnit 7.16 i undervisningsplanen for kategori B.

Eleven skal lære at bakke og bedømme vogntogets længde og herunder især være opmærksom på, at andre trafikanter og genstande kan overses på grund af de vanskeligere orienteringsmuligheder.

Delmål

7.1 Igangsætning og standsning ved kørebanekant

7.1.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved igangsætning:

- 1) begrænsede orienteringsmuligheder fra førerpladsen på grund af blinde vinkler og manglende mulighed for direkte orientering bagud ved hoveddrejning,
- 2) fejlbedømmelse af bagfrakommendes hastighed og afstand ved brug af spejle, især ved brug af konvekse spejle, samt bagfrakommendes eventuelle villighed til at give plads,
- 3) fejlbedømmelse af vogntogets accelerationsevne og
- 4) behov for stor manøvreplads.

7.1.3 Orienteringsfærdigheder

Eleven skal beherske følgende orienteringsfærdigheder ved igangsætning:

- 1) orientere sig bagud ved hjælp af spejle og
- 2) tjekke blinde vinkler i det omfang, der er muligt.

7.1.4-7.1.5 Manørefærdigheder og lovbestemmelser i øvrigt

Repetition af delmålene i 7.1.4-7.1.5 i undervisningsplan for kategori B.

7.2 Placering under ligeudkørsel

7.2.3-7.2.4 Orienterings- og manørefærdigheder

Repetition af delmålene i 7.2.3-7.2.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.3 Hastighed under ligeudkørsel

7.3.1 Kendskab til ulykker

Eleven skal have kendskab til følgende omstændigheder ved ulykker:

- 1) Eneulykkerne hænger først og fremmest sammen med for høj hastighed efter forholdene.
- 2) I vejsving sker der flest eneulykker ved kørsel udover vejkannten i svingets yderside (den mindst krumme vejkant).

7.3.2-7.3.3 Kendskab til risikoforhold og orienteringsfærdigheder

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved eneulykker:

- 1) Risikoen for væltning er særlig stor under kørsel i S-kurve eller ved hurtig ratbetjening fra side til side, fx i forbindelse med vognbaneskift.
- 2) Biler med påhængskøretøjer har tendens til hurtig saksning ved bremsning i glat eller fedtet føre og ved blokering af bremses, især under kørsel ned ad bakke.
- 3) Øget sidevindfølsomhed ved kørsel med påhængskøretøj med høj opbygning.
- 4) Biler med påhængskøretøjer har tendens til slingrende kørsel ved høje hastigheder.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.3.2-7.3.3 i undervisningsplan for kategori B.

7.3.4 Manørefærdigheder

Eleven skal beherske følgende manørefærdigheder vedrørende hastighed:

- 1) højst køre med den lovlige og sikre hastighed.

I øvrigt repetition af 7.3.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.3.5 Lovbestemmelser i øvrigt

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser vedrørende hastighed:

- 1) Biler med tilkoblet registreringspligtigt påhængskøretøj må højst køre 80 km/t, også på motortrafikvej.
- 2) På motorvej må biler med registreringspligtigt påhængskøretøj højst køre 80 km/t.

3) Vogntog må i tættere bebygget område følge en eventuel højere lokal hastighedsgrænse, dog højst 80 km/t.

4) Bil og påhængskøretøj kan dog med en særlig godkendelse blive tempo 100 godkendt, hvilket tillader 80 km/t på landevej/motortrafikvej og 100 km/t på motorvej.

5) Biler med tilkoblet ikke-registreringspligtigt påhængsredskab må højst køre 30 km/t.

7.4 Vognbaneskift og sammenfletning

7.4.3-7.4.4 Orienterings- og manørefærdigheder

Repetition af delmålene i 7.4.3-7.4.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.5 Vending og baglænskørsel

7.5.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved u-vending og baglænskørsel:

U-vending

1) Fejlbedømmelse af vogntogets accelerationsevne og længde.

2) Behov for stor manøvreplads.

Baglænskørsel

3) Fejlbedømmelse af afstand til andre trafikanter eller genstande bagved.

4) Fejlbedømmelse af vogntogets dimensioner.

5) Mangelfuld orientering under forberedelse af manøvren.

6) Opmærksomhed alene på selve manøvren, hvorved eventuelle andre trafikanter ikke bemærkes.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.5.2 i undervisningsplan for kategori B.

7.5.3-7.5.4 Orienterings- og manørefærdigheder

Eleven skal beherske orienterings- og manørefærdigheder ved baglænskørsel:

Baglænskørsel

1) Under forberedelse og udførelse af manøvren til stadighed være orienteret om trafiksituationen langs med og bag ved vogntoget.

2) Udføre manøvren, som beskrevet under indledende øvelser på vej, afsnit 2.4 »Højresving om hjørner« og 2.5 »Baglænskørsel med målbremssning«.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.5.3-7.5.4 i undervisningsplan for kategori B. Der skal dog ikke udføres trepunktsvending.

7.5.5 Lovbestemmelser i øvrigt

Repetition af delmålene i 7.5.5 i undervisningsplan for kategori B.

7.6 Kørsel forbi holdende køretøjer og gående mv.

7.6.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved kørsel forbi holdende køretøjer, gående mv.:

- 1) Vogntog kræver god sideafstand til holdende og gående mv., især ved kraftig sidevind.
- 2) Vogntog, hvor påhængskøretøjet er bredere end den trækkende bil, kræver særlig god sideafstand.

7.6.3-7.6.4 Orienterings- og manørefærdigheder

Repetition af delmålene i 7.6.3-7.6.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.7 Møde

Frontalkollisioner er den uheldstype, der medfører de største konsekvenser i forbindelse med ulykker med vogntog, og derfor er det vigtigt at lære køreeleven at være opmærksom på mulighederne for at undgå disse ulykker. Eleven skal lære at være opmærksom og forudseende samt lære vigtigheden af at efterleve hastighedsbegrænsningerne.

7.7.1 Kendskab til ulykker

Eleven skal have kendskab til følgende omstændigheder ved mødeulykker:

- 1) Der sker temmelig mange ulykker i forbindelse med møde, oftest på smalle, 2-sporede veje.

7.7.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved møde:

- 1) Hvis påhængskøretøjet er bredere end bilen, øges risikoen for mødeulykker ved kørsel på smalle veje.

7.7.3 Orienteringsfærdigheder

Eleven skal kunne opfatte og bedømme følgende faremuligheder ved møde og reagere hensigtsmæssigt over for dem:

- 1) Forudse, at modkørende, der har en usikker eller slingrende kørsel, kan overskride vejmidten.
- 2) Indsnævret kørebane, vejsving og bakker forude.
- 3) Vejforhold og især glat eller fedtet føre, der kan bevirke, at modkørende eller en selv kommer over vejens midte.
- 4) Hindringer, herunder også langsomt kørende og gående i egen kørebanehalvdel samt bredden af den fri kørebane til venstre for hindringen.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.7.3 i undervisningsplan for kategori B.

7.7.4 Manørefærdigheder

Eleven skal beherske følgende manørefærdigheder ved møde:

- 1) Nedsætte hastigheden og give tegn samt trække så langt til højre som muligt, så snart modkørende viser tendens til at komme over i vogntogets vognbane. Tilsvarende gælder, hvis en modkørende under overhaling befinder sig i ens egen vognbane.

2) Hvis man bliver overhalet og kan se, at der er ved at opstå en faresituation på grund af modkørende, skal man afhjælpe faresituationen, eventuelt ved ufortøvet at bremse ned. Tilsvarende gælder, hvis en modkørende under overhaling befinder sig i ens vognbane.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.7.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.8 Kørsel foran eller efter andre

7.8.1 Kendskab til ulykker

Eleven skal have kendskab til følgende omstændigheder ved ulykker i forbindelse med kørsel foran eller efter andre:

1) Der sker temmelig mange ulykker med bilister ved sammenstød med foran- eller bagvedkørende, oftest i tættere trafik.

2) Modparterne er først og fremmest biler.

7.8.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved kørsel foran eller efter andre:

1) Vogntogets ringere bremseevne giver risiko for påkørsel af forankørende, der pludselig nedsætter hastigheden.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.8.2 i undervisningsplan for kategori B.

7.8.3 Orienteringsfærdigheder

Eleven skal kunne opfatte og bedømme følgende faremuligheder ved kørsel foran eller efter andre og reagere hensigtsmæssigt over for dem:

1) Bagvedkørende, der afventer overhalingsmulighed eller fortryder påbegyndt overhaling og trækker ind bagved vogntoget igen.

2) Overhalingsmulighed forude for bagvedkørende (fx ophør af vejsving eller passage af bakketop) efter kørsel over en længere strækning uden overhalingsmulighed.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.8.3 i undervisningsplan for kategori B.

7.8.4 Manørefærdigheder

Eleven skal beherske følgende manørefærdigheder ved kørsel foran eller efter andre:

1) I god tid forberede manøvrer og ved tegngivning eller ændring af hastighed og placering tydeliggøre hensigten af hensyn til bagvedkørende.

2) Hjælpe bagvedkørende til overhaling, når forholdene tillader det, ved at trække så langt til højre som muligt og eventuelt nedsætte hastigheden, men undlade at vinke bagvedkørende frem.

3) Holde tilstrækkelig sikkerhedsafstand til forankørende. Dette vil i de fleste tilfælde svare til 2-3 sek. 's tidsafstand i normalt føre afhængig af førerens rutine og færdselsforholdene.

4) Øge afstanden til den forankørende, hvis vej- og færdselsforhold, vejret eller føret gør det nødvendigt.

5) Uden for tættere bebygget område skal der holdes så stor afstand til forankørende, at bagfrakommende, der vil overhale, har plads nok til at trække ind foran.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.8.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.8.5 Lovbestemmelser og andre forhold

Eleven skal kunne angive følgende forhold:

- 1) Der skal holdes tilstrækkelig sikkerhedsafstand til forankørende. Dette vil i de fleste tilfælde svare til ca. 2-3 sek. tidsafstand i normalt føre afhængigt af førerens rutine og færdselsforholdene.

7.9 Overhaling

7.9.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved overhaling:

- 1) Påhængskøretøjets størrelse, som ved højere hastighed frembringer kraftigt vindtryk bagude eller læ i sidevind, hvorved overhalede cyklister og knallertkøreres styring eller kurs påvirkes.
- 2) Fejlbedømmelse af påhængskøretøjets bredde med risiko for at komme for tæt på overhalede cyklister og knallertkørere.
- 3) Fejlbedømmelse af påhængskøretøjets længde med risiko for at trække for tidligt ind foran den overhalede, især cyklister og knallertkørere.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.9.2 i undervisningsplan for kategori B.

7.9.3 Orienteringsfærdigheder

Eleven skal kunne genkende betydningen af følgende færdselstavler:

- 1) »Overhaling forbudt« (C 51) forbyder overhaling af andre køretøjer end to-hjulede cykler og to-hjulede små knallerter. Forbuddet kan ved undertavle indskrænkes til kun at gælde bestemte køretøjer, fx bil med påhængskøretøj.
- 2) »Ophør af overhalingsforbud« (C 53).

I øvrigt repetition af delmålene i 7.9.3 i undervisningsplan for kategori B.

7.9.4-7.9.5 Manørefærdigheder og lovbestemmelser i øvrigt

Eleven skal beherske følgende manørefærdigheder ved overhaling:

- 1) Vente med at trække til højre på kørebanen efter overhalingen, indtil det er sikkert, at påhængskøretøjet ikke kommer for tæt på den overhalede.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.9.4-7.9.5 i undervisningsplan for kategori B.

7.10 Kørsel i trafiksanerede områder

7.10.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved kørsel i trafiksanerede områder:

1) Eventuelt gods på påhængsvognen kan forskubbes eller tabes ved kørsel med for høj hastighed under passage af hastighedsdæmpende foranstaltninger i form af bump og/eller forskellige hindringer på kørebanen.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.10.2 i undervisningsplan for kategori B.

7.10.3 Orienteringsfærdigheder

Repetition af delmålene i 7.10.3 i undervisningsplan for kategori B.

7.10.4 Manøvfærdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvfærdighed ved kørsel i område med fartdæmpning:

1) Højest køre med den angivne hastighed i område med fartdæmpning og om nødvendigt nedsætte hastigheden yderligere under passage af fartdæmpende foranstaltninger.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.10.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.11 Fremkørsel mod kryds

7.11.3-7.11.4 Orienterings- og manøvfærdigheder

Repetition af delmålene i 7.11.3-7.11.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.12 Ligeudkørsel i kryds

7.12.1 Kendskab til ulykker

Eleven skal have kendskab til følgende omstændigheder ved ulykker under ligeudkørsel i kryds:

- 1) Der sker nogle ulykker med bilister under ligeudkørsel i kryds.
- 2) Modparterne er uanset vigepligtsforholdene først og fremmest bilister.

7.12.2-7.12.4 Kendskab til risikoforhold, orienterings- og manøvfærdigheder:

Repetition af delmålene i 7.12.2-7.12.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.13 Højresving i kryds

7.13.1 Kendskab til ulykker

Eleven skal have kendskab til følgende omstændigheder ved ulykker under højresving i kryds:

- 1) Modparterne er først og fremmest kørende bagfra og dernæst kørende fra venstre og højre side i krydset.
- 2) Modparterne bagfra er især cyklister og knallertkørere, der kører frem på højre side af bilen, og desuden en del bilister, der kommer bagfra og påkører den højresvingende.

7.13.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved højresving:

- 1) Fejlbedømmelse af påhængskøretøjets bane, der går tættere på hjørnet end den trækkende bils bane med fare for, at påhængskøretøjet kommer ind over fortov eller udover vejkant.

- 2) Udførelse af højresving ved at trække udover midten på den vej, der svinges ind på, og deraf følgende risiko for at komme i konflikt med modkørende.
- 3) For høj hastighed før og under svingningen, så orienteringen bliver mangelfuld.
- 4) Mangelfuld orientering om bagfrakommende cyklister og knallertkørere på højre side af lastbilen.
- 5) Fejlagtig bedømmelse af krydsende færdsels hastighed og afstand fra krydset.
- 6) Mangelfuld eller forkert orientering efter bagfrakommende cyklister og knallertkørere samt fodgængere, der kommer ud i det lysregulerede kryds, efter der har været grønt i nogen tid.
- 7) Mangelfuld bedømmelse af fri manøvreplads i forhold til modkørende og bagfrakommende, især hvis påhængskøretøjet har stort overhæng bagtil, og svingningen skal foretages ind på en smal vej.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.13.2 i undervisningsplan for kategori B.

7.13.3-7.13.4 Orienterings- og manørefærdigheder

Eleven skal beherske orienterings- og manørefærdigheder ved højresving, som anført under indledende øvelser på vej, afsnit 2.4 »Højresving om hjørner«.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.13.3-7.13.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.14 Venstresving i kryds

7.14.1 Kendskab til ulykker

Eleven skal have kendskab til følgende omstændigheder ved ulykker under venstresving i kryds:

- 1) Modparterne er først og fremmest modkørende, som den venstresvingende ikke holder tilbage for.
- 2) Modparter er især modkørende bilister, men også mange modkørende to-hjulede trafikanter, navnlig motorcyklister og førere af knallerter.
- 3) Andre modparter er kørende fra venstre side i krydset, især bilister, men også to-hjulede trafikanter samt bagfrakommende på venstre side af bilen.
- 4) Modparter er i øvrigt kørende fra højre side i krydset.

7.14.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved venstresving:

- 1) Fejlbedømmelse af vogntogets længde, der kan medføre blokering af krydsende eller modkørende færdselsbane ved for tidlig fremkørsel i krydset eller ved for tidlig svingning ud af krydset.
- 2) Fejlbedømmelse af påhængskøretøjets bane, der løber længere til venstre end den trækkende bils bane.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.14.2 i undervisningsplan for kategori B.

7.14.3-7.14.4 Orienterings- og manørefærdigheder

Repetition af delmålene i 7.14.3-7.14.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.15 Kørsel i rundkørsel

7.15.2 Kendskab til risikoforhold

Eleven skal have kendskab til følgende risikoforhold ved kørsel i rundkørsel:

- 1) Fejlbedømmelse af rundkørselens udformning og dermed den nødvendige svingnings skarphed, hvorved tilkørselshastigheden ofte vælges for høj.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.15.2 i undervisningsplan for kategori B.

7.15.3 Orienteringsfærdigheder

Repetition af delmålene i 7.15.3 i undervisningsplan for kategori B.

7.15.4 Manøvfærdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvfærdigheder ved kørsel i rundkørsel:

- 1) Tilpasse hastigheden gennem rundkørslen i forhold til vogntogets opbygning og lastens art.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.15.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.16 Kørsel på motorvej

7.16.1 Kendskab til ulykker

Eleven skal have kendskab til følgende omstændigheder ved ulykker på motorvej:

- 1) Der sker også en del ulykker i forbindelse med vogntogs vognbaneskit eller sammenfletning, herunder til- og frakørsel til motorvej.
- 2) Den almindeligste ulykkestype med bilister på motorveje er påkørsel bagfra eller påkørsel af forankørende.

7.16.2-7.16.6 Kendskab til risikoforhold, orienterings- og manøvfærdigheder, lovbestemmelser i øvrigt samt kørsel på motortrafikvej

Repetition af delmålene i 7.16.2-7.16.6 i undervisningsplan for kategori B.

7.17 Kørsel ved siden af andre

7.17.2-7.17.4 Kendskab til risikoforhold, orienterings- og manøvfærdigheder

Repetition af delmålene i 7.17.2-7.17.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.18 Standsning og parkering

7.18.3. Orienteringsfærdigheder

Repetition af delmålene i 7.18.3 i undervisningsplan for kategori B.

7.18.4. Manøvfærdigheder

Eleven skal beherske følgende manøvfærdigheder ved standsning og parkering:

- 1) Udføre baglæns parkering mod markeret mål, som anført i afsnit 2.5 »Baglænskørsel med målbremserning«.

I øvrigt repetition af delmålene i 7.18.4 i undervisningsplan for kategori B.

7.18.5 Lovbestemmelser i øvrigt

Repetition af delmålene i 7.18.5 i undervisningsplan for kategori B.

7.20 Kørsel i tunnel

Repetition af delmålene i 7.20 i undervisningsplan for kategori B.

7.21 Kørsel ved letbane

Repetition af delmålene i 7.21 i undervisningsplan for kategori B.

8. SÆRLIGE RISIKOFORHOLD I TRAFIKKEN

Formålet med undervisningen er at sikre, at eleven i fornødent omfang stadig er i besiddelse af viden om nogle særlige risikoforhold vedrørende bilkørsel, at det hjælper eleven til at blive fortrolig med sin egen formåen og til at udvikle en færdselssikker holdning og adfærd, som omtalt i undervisningsplanen for køreuddannelsen til kategori B.

Undervisningen har også til formål at sikre, at eleven har en sådan forståelse af de særlige risikoforhold ved høj hastighed, alkohol, bevidsthedspåvirkende stoffer og manglende brug af sikkerhedssele, at det hjælper eleven til at lære at forudse mulige fejl eller tankeløsheder i færdslen og i tide at reagere hensigtsmæssigt over for dem.

Undervisningen har endvidere til formål at give eleven forståelse for den særlige betydning for færdsels-sikkerheden og miljøet, som en hensynsfuld færdselsadfærd over for andre og en defensiv kørestil har.

8.1 Særlige risikoforhold mv.

Hovedmål

Eleven skal have genopfrisket sin viden om nogle særlige risikoforhold vedrørende bilkørsel med henblik på at udvikle en færdselssikker holdning og adfærd.

Delmål

8.1.1 Alkohol, bevidsthedspåvirkende stoffer, høj hastighed og manglende brug af sikkerhedssele

Repetition af delmålene i 8.1.1-8.1.4 i undervisningsplan for kategori B.

8.2 Egne holdninger og adfærd mv.

Hovedmål

Eleven skal have udviklet evne og vilje til at tage ansvar, tage nødvendige forholdsregler i trafikken og til at samarbejde med andre.

Eleven skal have opnået tilstrækkelig indsigt i betydningen af egen adfærd, egne holdninger og en defensiv færdselsadfærd for derved at undgå at bringe sig selv og andre i kritiske situationer.

Eleven skal kunne sammenfatte de indlærte kompetencer, der er nødvendige for at køre bil, på en sikker og miljørigtig måde.

Delmål

8.2.1 Opmærksomhed, adfærd over for andre og egne kørselskompetencer

Repetition af delmålene i 8.2.1-8.2.3 i undervisningsplan for kategori B.

9. MANØVRER PÅ KØRETEKNISK ANLÆG

Undervisning på køreteknisk anlæg skal ikke foretages.

10. FORBEREDELSE TIL KØREPRØVE

Formålet med undervisningen er at give eleven viden om betingelserne for at indstille sig til køreprøve og få udstedt kørekort til kategori B/E eller B+, samt at gøre eleven bekendt med de vigtigste lovbestemmelser om kørekort.

Undervisningen har endvidere til formål at orientere eleven om de krav, der stilles ved køreprøven, og gennem evaluerende prøver i køreskolen give eleven lejlighed til at erhverve sig erfaring om vilkår og fremgangsmåder under gennemførelsen af køreprøvens praktiske del.

De forhold, der er nødvendige til beskrivelse af kravene til køreuddannelsen samt vilkårene for indstilling til køreprøve, skal være gennemført i overensstemmelse med lærervejledningen om køreuddannelsen til kategori B/E og B+.

10.1 Betingelser for at få kørekort

Hovedmål

Eleven skal orienteres om de vigtigste lovbestemmelser vedrørende køreundervisning, ansøgning om kørekort med de fornødne attester mv.

Delmål

10.1.1 Køreundervisning

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Hvis man ikke tidligere har haft kørekort til kategori B/E eller B+, skal man inden den praktiske prøve modtage undervisning hos en godkendt kørelærer til kategori C, D og E.
- 2) Undervisningen til kategori B/E eller B+ må først påbegyndes, når eleven har erhvervet kørekort til kategori B.
- 3) Undervisningen skal være i overensstemmelse med undervisningsplanen til almindelig bil med stort påhængskøretøj og omfatte både det teoretiske og det praktiske pensum.
- 4) Der skal i køreundervisningen anvendes en lektionsplan. Lektionsplanen skal udformes i 2 eksemplarer, hvoraf et eksemplar udleveres til køreeleven i overensstemmelse med bestemmelserne i kørekortbekendtgørelsen. Lektionsplanen skal blandt andet inddeles i lektioner henholdsvis i teorilokale (teoretiske emner) og i praktisk køreundervisning (øvelseskørsel). Efter afslutningen af hver enkel lektion skal kørelærer og køreelev med deres underskrifter i kørelærerens eksemplar af lektionsplanen bekræfte gennemførelsen af lektionen. Det skal fremgå af lektionsplanen, om køreuddannelsen omhandler kørekort til kategori B/E eller kørekort til B+.
- 5) Under øvelseskørsel på almindelig vej skal en godkendt kørelærer være med i vogntoget ved siden af eleven. Kørelæreren anses da for at være fører af vogntoget.
- 6) Der skal ikke undervises på lukket øvelsesplads og køreteknisk anlæg.
- 7) Undervisningsplanen med tilhørende lærervejledning kan ses på Færdselsstyrelsens hjemmeside www.fstyr.dk og på www.retsinfo.dk.

10.1.2 Indstilling til køreprøve

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Kørekort udstedes af politiet efter bestået køreprøve.
- 2) Køreprøve aflægges for politiets prøvesagkyndige. For personer ansat under Forsvarsministeriet og for personel ved redningsberedskabet aflægges køreprøven for særlige køredommere.
- 3) Indstilling til køreprøve sker ved at udfylde og underskrive en godkendt ansøgningsblanket og indlevere den til kommunen.
- 4) Når undervisningen er gennemført, skal kørelæreren med sin underskrift på ansøgningsblanketten bekræfte, at ansøgeren har modtaget undervisning i overensstemmelse med undervisningsplanen.
- 5) Ansøgningsblanketten skal være vedlagt:
 - a) **Lægeattest** med oplysninger om ansøgerens helbred og sundhedstilstand.
 - b) **Sundhedskort** eller lignende dokumentation for personnummer.
 - c) **Vellignende fotografi** (portræt uden hovedbeklædning) i størrelse 35 x 45 mm.

10.2 Køreprøvens gennemførelse

Hovedmål

Eleven skal orienteres om de gældende retningslinjer for køreprøvens indhold og gennemførelse og ved forudgående evaluerende prøver i køreskolen opnå erfaring i prøvesituationens vilkår.

Delmål

10.2.1 Krav ved køreprøven

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Ved køreprøven skal den prøvesagkyndige bedømme, om ansøgeren har erhvervet de kundskaber og færdigheder, der er fastsat ved beskrivelsen af delmålene i undervisningsplanen for den pågældende kørekortkategori.
- 2) Køreprøven består af en praktisk prøve.
- 3) Ansøgere skal ved den praktiske prøve medbringe ansøgningen om kørekort, dokumentation for identitet og kørelærers eksemplar af lektionsplanen.
- 4) Ansøgere kan ikke aflægge køreprøve, medmindre køreuddannelsen har været gennemført i overensstemmelse med bestemmelserne i kørekortbekendtgørelsen. Dette indebærer, at den praktiske prøve først kan aflægges, når eleven har modtaget undervisning i samtlige afsnit i undervisningsplanen.

10.2.2 Teoriprøven

Der afholdes ikke teoriprøve, men eleven skal dog i køreskolen ved prøver i det teoretiske stof have dokumenteret kendskab til de teoretiske emner.

10.2.3 Den praktiske prøve

Eleven skal have kendskab til følgende retningslinjer for den praktiske prøve og ved evaluerende prøver i køreskolen have opnået kendskab til prøvevilkårene:

1) Den kørselstid, der afsættes til bedømmelse af ansøgerens færdigheder og adfærd i trafikken, må ikke være under 25 minutter.

Udover kørselstiden **skal** afsættes tid til kontrol af ansøgerens identitet, oplysning om prøvens forløb, kontrol af køretøjets udstyr, til- og frakobling af køretøjer, gennemførelse af særlige manøvrer evaluering af prøveforløbet mv. Prøvetiden kan om nødvendigt forlænges og kan afbrydes, hvis ansøgerens kørefærdighed er meget ringe.

2) Prøven i kørsel gennemføres med den prøvesagkyndige ved siden af ansøgeren i et vogntog, der opfylder bestemmelserne i kørekortbekendtgørelsens bilag, og som ansøgeren selv skal stille til rådighed. Kørelæreren kan, medmindre ansøgeren eller den prøvesagkyndige har væsentlige indvendinger imod det, overvære prøven. Som led i prøvestedets kvalitetssikring af den praktiske prøve kan yderligere en prøvesagkyndig efter forudgående orientering af kørelæreren overvære prøven.

3) Under prøven anses ansøgeren som vogntogets fører med deraf følgende ansvar og forpligtelser.

4) Den praktiske prøve starter med personbilen og påhængskøretøjet placeret side om side. Ansøgeren skal derfor starte prøven med at sammenkoble køretøjerne. Prøven afsluttes ved at frakoble påhængskøretøjet. Såfremt køretøjerne af hensyn til en forsvarlig trafikafvikling ikke kan placeres ved siden af hinanden, skal personbilen i stedet placeres bag ved påhængskøretøjet. Prøven startes ved, at personbilen føres forbi påhængskøretøjet og kortvarigt stopper op på dets side. Køretøjerne sammenkobles derefter. Ved prøvens afslutning frakobles påhængskøretøjet. Under sammenkoblingsmanøvrerne til kategori B/E og B+ må kørelæreren eller en anden person være behjælpelig med at informere om afstanden mellem personbil og påhængskøretøj både i længderetning og til siden ved hjælp af tegn og/eller verbale anvisninger. Efter at køretøjerne er placeret således, at videre tilkobling kan foretages, må ansøgeren ikke modtage yderligere hjælp. Når ansøgeren befinder sig ved påhængskøretøjet, er det endvidere tilladt at løsne påhængskøretøjets parkeringsbremsen for at foretage den afsluttende sammenkobling.

5) Færdighed i kontrol af påhængskøretøjets lovpligtige udstyr indgår som led i den praktiske prøve. Under kontrollen skal ansøgeren uden brug af værktøj undersøge og tage stilling til, om de dele, der undersøges, opfylder lovkravene, herunder kunne forklare, hvordan kontrollen udføres. Herudover skal ansøgeren kunne udpege, hvor nærmere angivne fejl kan opstå, som anført i undervisningsplanens afsnit. Der skal ikke i kontrolprøven indgå delmål, der udelukkende er anført i undervisningsplanen for kategori B.

6) Ansøgeren skal køre efter den prøvesagkyndiges anvisninger om rute og manøvrer. Anvisningerne gives tydeligt og i så god tid, at ansøgeren kan opfatte og forstå dem og nå at forberede og udføre det anviste. Den prøvesagkyndige leder prøven på en sådan måde, at ansøgeren ikke tvinges ud i unormale færdselssituationer eller tilskyndes til at handle mod færdselsreglerne og hensynet til sikkerheden i øvrigt. Den prøvesagkyndige skal gribe ind ved brug af vogntogets betjeningsudstyr, hvis det er nødvendigt af hensyn til sikkerheden eller for at undgå påkørsel.

7) Følgende manøvrer indgår altid i den praktiske prøve:

a) bakke i en tydeligt markeret kurve med en konstant krumningsradius (afrundet hjørne) og

b) parkere sikkert med henblik på læsning/aflæsning.

8) Baglænskørsel kan kun kræves udført med nogen præcision.

9) Den prøvesagkyndige skal gribe ind ved brug af vogntogets betjeningsudstyr, hvis det er nødvendigt af hensyn til sikkerheden eller for at undgå påkørsel.

10) Enkelte mindre alvorlige fejl kan ikke i sig selv medføre, at prøven bedømmes som ikke-bestået, idet ansøgerens kørsel skal vurderes som en helhed.

11) Resultatet af prøven skal meddeles straks efter prøvens afslutning. Ansøgere, der ikke har bestået, skal have oplyst, hvilke færdighedskrav i undervisningsplanen der ikke er tilfredsstillende opfyldt.

12) Ved den praktiske prøve skal ansøgeren medbringe:

a) **Ansøgningen** i udfyldt og underskrevet stand.

b) Eventuelt **tidligere udstedt kørekort**.

c) **Særlig legitimation:**

i) Eventuelt tidligere udstedt kørekort (EU-model (kreditkort-typen)) eller

ii) Gyldigt pas.

iii) Er ansøgeren ikke i besiddelse af tidligere udstedt kørekort eller gyldigt pas, jf. overstående, skal forevises original dåbs-, navne- eller fødselsattest, sundhedskort eller anden egnet legitimation samt billedlegitimation.

iv) Hvis personnummer eller fødselsdato og fødested ikke tydeligt fremgår af passet eller kørekortet, skal der tillige forevises et legitimationspapir udstedt af en offentlig myndighed, hvoraf personnummer eller navn og fødested tydeligt fremgår.

v) Hvis der er skiftet navn, og dette navn ikke fremgår af ovenfor nævnte dokumenter, skal navneændringen dokumenteres ved forevisning af vielsesattest, navnebevis eller dokumentation for anmeldelse til vielsesmyndigheden eller folkeregistret.

d) Kørelærerens eksemplar af **lektionsplanen** i udfyldt stand.

10.3 Lovbestemmelser i øvrigt om kørekort

Hovedmål

Eleven skal orienteres om de vigtigste lovbestemmelser vedrørende kørekort.

Delmål

10.3.1 Kørekortets gyldighed

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

1) Kørekortet er normalt gyldigt i 15 år ad gangen, men kan i særlige tilfælde udstedes med kortere gyldighed og på bestemte betingelser.

2) Når gyldighedstiden er udløbet, kan kørekortet fornys ved henvendelse til kommunen.

3) Under kørslen skal man have kørekortet hos sig, og på forlangende vise det til politiet.

4) Hvis kørekortet beskadiges eller bortkommer, skal man henvende sig til kommunen for at få udstedt et nyt.

10.3.2 Inddragelse og generhvervelse af kørekort

Eleven skal have kendskab til følgende lovbestemmelser:

- 1) Hvis politiet har grund til at antage, at en bilist ikke længere opfylder betingelserne for at have kørekort, kan politiet inddrage det eller indkalde den pågældende til en kontrollerende køreprøve.
- 2) Er førerretten frakendt, kan kørekortet normalt kun generhverves efter bestået kontrollerende køreprøve. Hvis den kontrollerende køreprøve skal gennemføres af en førstegangserhverver, skal der forinden gennemføres særlig køreundervisning. Den særlige køreundervisning skal gennemføres hos en godkendt kørelærer og skal mindst 8 lektioner i teorilokale og 8 lektioner i praktisk køreundervisning (øvelseskørsel).
- 3) Hvis førerretten er frakendt som følge af spirituskørsel, narkokørsel eller kørsel under påvirkning af sygdom mv., skal der gennemføres et kursus i alkohol, narko og trafik (ANT-kursus) og består en kontrollerende køreprøve.
- 4) Førstegangserhververe af kørekort (dvs. indehavere af kørekort til kategori AM (stor knallert), kategori A1, kategori A2, kategori A eller kategori B) vil ved visse overtrædelser af færdselslovens bestemmelser få et kørselsforbud eller en ubetinget frakendelse af førerretten. Dette gælder således alle, der endnu ikke har haft det første kørekort i 3 år.
- 5) Kørekortindehavere får ved visse overtrædelser af færdselsloven ud over en bøde også et »klip i kørekortet«. Fx hvis man kører over 30 % for stærkt, kører over for rødt, bruger håndholdt telefon eller hvis børn under 15 år ikke er spændt fast i bilen. 3 klip inden for 3 år medfører en betinget frakendelse af kørekortet. Klippekortet gælder for grove overtrædelser af færdselsloven, som ikke i sig selv medfører frakendelse af kørekortet, men som udsætter andre for fare.
- 6) For førstegangserhververe af kørekort er reglerne strammere, idet kørselsforbud opnås allerede efter 2 klip inden for 3 år.